

PÄRNU WALDORFKOOLI ÕPPEKAVA

ÜLDOSA

Kinnitanud:

Kooli kolleegium: 17.01.2019

Kooli nõukogu: 21.01.2019

Seltsi juhatus: 14.03.2019

2019

Pärnu

Sisukord

I ÜLDOSA	4
1. KOOLI ÕPPEKAVA ÜLESANDED.....	4
2. ÕPETUS JA KASVATUS.....	4
2.1. Õpetuse ja kasvatus eesmärgid ja põhimõtted	5
2.2. Õpetuse ja kasvatus teostus.....	8
2.3. Läbivad teemad õpetuses ja kasvatuses.....	10
3. ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNEMINE	14
4. ÕPPETÖÖ KORRALDUS	16
4.1. Rütm koolielus.....	16
4.2. Põhiained	18
4.3. Muud õppeained	19
4.4. Tunniplaani välised tegevused.....	19
4.5. Kooli tunnijaotusplaani seos riikliku õppekava (edaspidi PRÕK) nõuetega	20
4.6. Kohustuslikud õppeained I - III kooliastmes.....	20
4.7. Horisontaalne õppekava I-III kooliastmes.....	23
5. ÕPPEKESKKOND.....	31
5.1. Õppevara ja õpikeskkond	31
5.2. Kooliruumidest väljaspool toimuv õppetöö	31
5.3. Projektõpe.....	32
5.4. Kodused ülesanded	32
6. ÕPILASE JA VANEMA TEAVITAMINE JA NÕUSTAMINE.....	33
6.1. Õpilaste vastuvõtt	33
6.2. Hindamine	33
6.3. Kooli lõpetamine ja/ või teise kooli siirdumine.....	34
6.4. Suhtlemine lapsevanematega.....	35
6.5. Arenguveestlused	35
7. ÕPILASE TÄIENDAV JUHENDAMINE JA HEV ÕPILASE ÕPPE KORRALDAMINE	36
7.1. Õpilase arengu toetamine ja täiendav juhendamine	36
7.2. Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilase õppe korraldamine	36
7.3. Kooli otsusel rakendatavad meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks.....	37
8. KODUÕPE LAPSEVANEMA SOOVIL	38
9. ÕPETAJAD	38
9.1. Klassiõpetaja.....	38

9.2.	Õpetajate kolleegium	38
9.3.	Õpetajate töökavad	39
9.4.	Õpetajate koolitus ja täienduskoolitus	39
10.	KOOLI ÕPPEKAVA ARENDAMINE	40
10.1.	Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	40
11.	ÕPPETÖÖ KORRALDUS	41
12.	WALDORFPEDAGOOGIKA PÕHIMÕISTEID.....	41

I ÜLDOSA

Vastavalt Põhikooli riikliku õppekava § 15 punkt 6-le on Pärnu Waldorfkooli pidava Herbert Hahni Seltsi üldkogu 18.02.2015 a. andnud Pärnu Waldorfkoolile õiguse oma õppetegevuses juhinduda Waldorfhariduse Euroopa Nõukogu (European Council for Steiner Waldorf Education) kinnitatud põhimõtetest ja püüdlustest ning korraldada sellest tulenevalt õpet viisil, kus riikliku õppekava I ja II kooliastme õpitulemusi ei taotleta vastava kooliastme lõpuks.

Pärnu Waldorfkooli õppekava on kooskõlastatud Eesti Vabade Waldorfkoolide ja – lasteaedade ühendusega. Õpitulemuste erisused Põhikooli riiklikust õppekavast on välja toodud valdkonniti.

1. KOOLI ÕPPEKAVA ÜLESANDED

Pärnu Waldorfkooli õppekava on koolis toimuva õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Õppekava määratleb koolis antava õpetuse ja kasvatuses eesmärgid ning sisu, õpetus- ning kasvatustegevuse üldise korralduse ja meetodilised põhimõtted. Õppekava koostamisel on lähtutud Eesti ning teiste riikide waldorfkoolide pikaajalisest pedagoogilisest kogemusest.

Pärnu Waldorfkooli õppekava tugineb Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteaedade ühenduse poolt väljatöötatud waldorfkoolide tuumõppekaval ja Põhikooli riiklikul õppekaval.

2. ÕPETUS JA KASVATUS

Inimeseõpetus waldorfpedagoogika alusena

Antroposoofiast* (*siin ja edaspidi * märgitud mõisted on käsitletud oskussõnastikus*) lähtuv inimeseõpetus* on waldorfpedagoogika üldine alus. Inimeseõpetus kirjeldab inimese füüsilist, hingelist ja vaimset olemust ning nende olemusosade arengut ja omavahelisi seoseid. Kesksel on idee, et inimene pole vaid pärilikkuse ning keskkonnamõju produkt. Looduse ning ühiskonna kujundada on vaid osa inimtervikust. Lõplikult määrab selle isikupärane vaimulaad, igaühe kordumatu personaalsus.

Selle arusaama alusel on võimalik koostada inimarengust lähtuv õppekava, mis toetab lapse arengut nii ainesisude kui meetodiliste printsiipidega.

Inimese areng antroposoofia järgi on kirjeldatav seitsmeaastaste etappidena:

Esimene seitseaastak

Kui laps sünnib maailma, pole ta kehaliselt, hingeliselt ega vaimsetelt välja arenenud. Füüsilise nabanööri läbilõikamise järel on lapse füüsiline keha iseseisev. Hingeliste ja vaimsete jõudude iseseisvumine toimub järk-järgult edasise arengu käigus. Kuni 7. eluaastani on laps oma ümbruse peegelpilt. **Väikelaps õpib ümbrust väliselt matkides. Väikelapse kasvatus tähendab matkimisväärse keskkonna loomist tema ümber.** Matkimisvõime kahanemine tähendab iseseisvumist elujõudude tasandil. Sellest annab märku ka hammaste vahetumine. Elujõud, mida laps vajab nii sisemiseks organiehituseks kui jäävhammaste ülesehitamiseks, saavad nüüd järk-järgult vabaks ning neid saab kasutada üleminekul matkivald õppimiselt teadlikule õppimisele

(kooliküpsus). Sundides last varasemas eas intellektuaalseks pingutuseks võetakse talt elujõud, mis oleks pidanud lapsele andma terved hambad, tugeva kehaehituse või kujundama tema siseorganeid.

Teine seitseaastak

Ajavahemik 7.-14. eluaastani on intensiivne hingejõudude arengu aeg. Laps vajab autoriteeti, keda sisemiselt jäljendada. Waldorfkoolis on selliseks inimeseks klassiõpetaja. Kuni 14. eluaastani mõjutab lapse hinge tasakaaluseisundit vanemate ja teiste kasvatajate hingeseisund, emotsionaalne vormisolek. **Hingejõud – mõte, tunne, tahe – ei eksisteeri arenevas hinges veel eraldiseisvaina. Pedagoogika ülesandeks nimetatud vanuses on käsitleda õppeaineid ja tundide jaotust nii, et kõik kolm osa üksteisega dünaamiliselt seotuna rakendust leiaksid.** Sellel põhineb waldorfpedagoogika meetodika ja didaktika. Õpetust sellisel viisil rakendades saab ta harmooniliseks osaks inimtervikust. Murdeeaga iseseisvub noor inimene hingeliselt.

Kolmas seitseaastak

Aeg 14. – 21. eluaastani on eneseteadvuse ja Mina-jõudude küpsmise aeg. Õpilaste loomulik autoriteedivajadus lõpeb. Seda asendab vajadus iseseisva ja põhjendatud nägemuse järele. Noor inimene hindab õpetajat tema meisterlikkuse põhjal ühel või teisel alal. **Iseseisvunud hinge erinevaid võimeid – mõtlemist, tundmist ja taht – on võimalik käsitleda diferentseeritult. Haridus on suunatud eelkõige intellekti ja iseseisva otsustusvõime arendamisele. Seda täiendavad kunstilis-praktilised ained.** 21. aasta vanust inimest võib õnnestunud kasvatus ja soodsa ümbruse koosmõjul nimetada täiskasvanuks, kes suudab vastutuse edasise elukäigu eest enda kanda võtta.

Pedagoogikas leiab otsese rakenduse inimeseõpetuse idee inimolemuse kolmest jaotusest: keha–hing–vaim. Sellelt aluselt tegeleb waldorfpedagoogika tahtkasvatuse, tunde kasvatuse ja mõtlemise koolitamisega.

2.1. Õpetuse ja kasvatus eesmärgid ja põhimõtted

Kooli õppe ja kasvatus üldeesmärk on vaba, tervikliku, isikupärase, vastutus- ning tegutsemisvõimelise isiksuse kujunemise võimaldamine. Oma võimed ja isikupära väljaarendanud inimene suudab anda parimal viisil ühiskonnale oma panuse nii individuaalses kui ka sotsiaalses elus.

Kasvava lapse arengu toetamine kasvatamaks moraalsust, loovust, iseseisvat mõtlemist, tahte jõudu, sotsiaalseid võimeid. Samuti kunstiliste ja muude praktiliste oskuste arendamine.

Võimaldada vaba, tervikliku, isikupärase ja vastutusvõimelise isiksuse kujunemist. Selle protsessi täiuslikuks viljaks on vabast tahtest tegutsev inimene, kes leiab oma ainulaadsed seosed maailmaga ning tegevuse sihi.

Kool peab oluliseks säilitada igas lapses peituvat vaba õpitahet, huvi maailma vastu, valmidust loovaks tegevuseks ja taht, eneseusaldust ning julgust ennast teostada. Selle põhimõtte rakendamisele peab koolis olema suunatud kõik see, mis loob õpilastes tõelise õpimotivatsiooni: kooli keskkond, õpetaja entusiasm, pühendumus ja enesekasvatus, koostöö lapsevanematega, hinneteta õppimine, tunnustused, tunnistused jm. Olulised põhimõtted õppe- ja kasvatustöös on:

Inimese terviklikkus

Kooli õppe- ja kasvatustegevuse kõige üldisem põhimõte on lähtuda inimese terviklikkusest. Seega vajavad võrdset tähelepanu:

- olulist haarav loominguiline mõtlemine,
- tasakaalustatud tundeelu, mis on analüüsivõime ja sotsiaalsuse aluseks,
- tegutsemissoovi ja -võime aluseks olev terve tahe.

Nende võimete tasakaalustatud arenemine toimub sõltuvalt lapse arengu ealistest iseärasustest, sellest lähtub waldorfpedagoogika metoodika ja didaktika.

Õpetuse ja kasvatuse ühtsus

Õpetus ja kasvatus tervikuna kujundavad lapses eetikat, moraali, austust kõige loodu – nii inimese, looduse kui ka inimkättega valmistatu vastu. Tutvumine I kooliastmes vanade ametitega aitab lapsel mõista töö vajalikkust inimese ja ühiskonna arengus ning kogeda oma käterammust ja pühendumisest sündiva töö vilju. Õpetus ja selle viis on samal ajal ka kasvatus, mis väärtustab terveid eluviise, arendab vaimu ja keha.

Kool seisab hea eesti rahvuse ja kultuuri säilimise ja arengu eest. Õpetus ja kasvatus aitavad lastel tunda end oma rahva liikmena, kodanikuna, kes tunneb ja austab oma rahva kultuuripärandit ning suhtub lugupidavalt maailma eri rahvaste kultuuridesse. Kool aitab väärtustada üksteisemõistmist ja koostööd erinevate rahvaste vahel ning tunda end soetuna Euroopa ja kogu inimkonnaga.

Õpetaja enesekasvatus

Kooli õppe- ja kasvatustööd teostab kogu pedagoogiline kollektiiv, kes toimib koostöoliselt ja professionaalselt. Koolikogukonna südameks on õpetajate kolleegium*, kes on pühendunud waldorfpedagoogika rakendamisele, teadvustades endale, et lapsi kõige otsesemalt mõjutav kasvatustegur on täiskasvanu eeskuju. Kõige vahetumalt mõjuvaks eeskujuks on klassiõpetaja*, kelle isiksus saadab, kasvatab ja õpetab last 1. – 8. klassini. Ainealase töö ning klassi ja kooli sotsiaalse keskkonna kujundamise kõrval tegeleb õpetaja regulaarsete tagasivaadetega enda tegevusele, õpib tasakaalustama oma tundeid ning temperamendi üheksuse. Õpetaja tunnistab tehtud vigu ning püüdleb ideaalide poole.

Õppematerjal lapse arengu toetajana

Õppematerjali sisu ja selle vahendamise metoodika vastavad lapse hingelis-vaimsele arengule. Nii nagu füüsiline toit on füüsilise keha ülesehitusmaterjal, on õppeainete eakohane sisu toiduks arenevale hingelis – vaimsele inimesele. Waldorfkoolide õpetajad õpivad tundma ning arvestama lapse arengupsühholoogiat ning sellele vastavat õppemetoodikat ja didaktikat.

Lähtumine konkreetsest lapsest, klassist ja olukorrast

Õppekava kehtestab üldised nõuded kõigile õpilastele ning annab õpetajale põhilised ainealased pidepunktid. Neid tundes kohtub õpetaja iga päev uute eluliste olukordade, uute väljakutsetega. Igal õpetajal on kohustus olla pedagoogilise protsessi kaaslooja, lähtudes konkreetsest situatsioonist, konkreetsest klassist, konkreetsetest õpilastest. Waldorfpedagoogika ülesandeks on iga õpilast aidata ning talle väljakutseid esitada vastavalt tema võimetele ja vajadustele.

Kõikide õpilaste kaasamine

Õpilaste erinev võimekus intellektile suunatud ning kunstilis-praktilistes ainetes on loomulik. Isiksuse eripära ei deklareerita numbrilise hindamisega. Kõikide õpilaste kaasamist põhikoolieas võimaldavad mõtlemist, tundeid ja tahtetegevust ühendav õppeprotsess, jõukohased diferentseeritud ülesanded, klassi tervikkoosseisu osalemine kunstiliste etteastete harjutamisel ja esitamisel (kuupeod*, kooli tähtpäevad, klassi näidendid).

Meelte areng

Kooli õppe- ja kasvatustegevus omistab suurt tähelepanu laste ja noorukite meelte koolitamisele. Inimese meeled kannatavad tänapäeval aina suurema kvaliteedidefitsiidi ja samas ka suurema ülekoormatuse all. Müra ja kaootiliste aistingute üliküllus tekitavad tõsiseid kahjustusi nägemise-, kuulmis-, haistmis- ja maitsmismeeles. Koolikeskkond peab mõjuma meeltele harmoniseerivalt. Meelemuljeid on pigem vähem, aga kvaliteetsemaid, nende kogemine kontsentreeritud. Esiplaanil on kõik loomulik – looduslikud materjalid, maitsed, inimhääle loomulik kõla, naturaalsed muusikahelid, harmoonilised värvid jne. Kool arendab õpilastes tundlikkust esteetiliste väärtuste suhtes ja kujundab teadlikult ilumeelt. Koolitatud meelte kaudu saab maailma kogeda adekvaatselt. Meelte terve areng on tähtsamaid eeldusi inimese terviklikuks arenguks.

Sotsiaalsus

Kool annab põhioskused ühiskonnas koostoimimiseks. Õpetus ja kasvatus suunavad last suhtuma kaasinimestesse heasoovilikult ja austavalt, väärtustama koostööd ning teadvustama igaühe kohustusi ja vastutust. Kooli- ja klassikollektiivis luuakse võimalused sotsiaalseks arenguks, milles nähakse oskust igaühe panusest lähtudes koos toimida ning tegutseda ühise eesmärgi nimel. Igas õppeaines leidub võimalusi õpetada sotsiaalse koostöö meetodeid kasutades. Tavapärase numbrilise hindamise puudumine, klasside ühisesinemised kuupidudel, klassi ühistööd, matkad ja näidendid ning kasutatav metoodika soodustavad erinevate võimete pinnalt tekkivat koostööd. Täiskasvanud koolipere on lastele sotsiaalse koostöö eeskujuks.

Temperamendiga arvestamine

Waldorfpedagoogika arvestab erinevate temperamenditüüpide, nende eelduste ja vajadustega. Sellekohase ettevalmistuse annavad õpetajale erinevad waldorfpedagoogilised koolitused, koostöö kooli arstiga. Õpetaja teeb teadlikult tööd oma temperamenditüübi tasakaalustamisega ning pöörab tunni ülesehituses tähelepanu erineva temperamendiga laste erinevale kohtlemisele.

Harmooniline tunniplaan

Pärnu Waldorfkool töötab tunniplaaniga, mis on rütmiline, harmooniline ja tervislik. Perioodõppega* alustatakse esimesest klassist, see võimaldab põhjalikumalt ainesse süvenemist nii õpilastele kui ka õpetajatele. Regulaarset harjutamist nõudvad ning kunstilis-praktilised ained esinevad iganädalaste ainetundidena. Tunniplaanis paigutatakse teoreetilised, uue materjali omandamist nõudvad õppeained päeva algusesse, kordavale harjutamisele ning tegevusele suunatud ained koolipäeva teise poole. Kõikides vanuseastmetes on terviklikus proportsioonis nii intellektile suunatud kui kunstilis-praktilisi aineid. Rakendatakse ainetevahelist integratsiooni ja projektõpet.

Waldorfkool eeldab kodu ja kooli tihedat koostööd. Õpetuse ja kasvatus terviklikkuse ning kvaliteedi tagavad õpetajatevaheline pedagoogiline koostöö ning kooli ja kodu üksteisemõistmine

ja koostöö. Koostöö toimub vastavalt vajadusele, selle regulaarseteks vormideks on iganädalane pedagoogilise kolleegiumi koosolek ja igal õppeveerandil toimuvad klassi lastevanemate koosolekud.

2.2. Õpetuse ja kasvatus teostus

Mõtlemine – tunne – tahe

Mõtlemine, tunne ja tahe on hinge kvaliteedid. Nende omavaheline tasakaalustamine on oluline pedagoogika valdkond, mis on seotud õppetööga erinevas vanuses lastega. Mõtlemist, tunnet ja tahtet arendavate meetodite mitmekülgne kasutamine arendab võrdväärselt üldpädevusi.

Kaasaegne tunnetusteooria kinnitab, et mõtlemise areng rajaneb eelnevatele elamuslikele ja tegevuslikele kogemustele. Kui mõtlemine ja tunded toimivad viljakalt koos, lisandub mõtlemisse südamesoojus, tekib vaimustus ja tunnetamisrõõm. Kui tahe rakendub tegusal moel, on inimene võimeline looma midagi väärtuslikku. Harmoonilises koostöös annavad mõtlemine, tunded ja tahe inimesele võimaluse maailma sündmustes positiivselt osaleda.

Tahtekasvatus

Tegutsemine ning tegutsemise läbi õppimine on väikelapse- ja nooremas koolieas kõige loomulikum tahte avaldumise viis. Algklasside õpilasele pakub õppimine rahuldust siis, kui ta seeläbi midagi teha oskab.

Tahtekasvatuslik ehk tegevuslik aspekt domineerib 1.-3. klassi õppetöös.

Pedagoogiline ülesanne on viia lapse tahe, mis algselt on seotud tegutsemisega, järk-järgult seosesse mõtlemisprotsessidega. Tahtejõu rakendamine erinevates tegevustes tugevdab inimese mina-kogemust, ehitab üles identiteedi ja kujundab elutervet eneseusaldust. Selline mitmekülgne tegevust kaasav õpetus algklassides kujundab abstraktsel mõtlemisele vajaliku kogemusliku aluse. Tegutsevalt õppides jääb õpihuvi püsima.

Tahe areneb käsitöö- ja kunstiainete harjutavas õppimises, liikumistundides ja praktilisi töid sisaldavates õppeainetes, ühisprojektides ja matkadel, samuti kõikides õppetegevustes, mis nõuavad järjepidevat harjutamist ja mälu rakendamist. Noor inimene õpib tahtet rakendama mitte otseseid tegutsemisimpulsse või tundemeelolusid järgides, vaid mõtlemisele toetudes.

Tundekasvatus

Arenenud tundeelu on üks inimeseks olemise, emotsionaalse intelligentsuse ning sotsiaalsuse aluseid. Väärtushinnangute lähtekohana on ta tuleviku ühiskondlike tingimuste kujundaja. Koolikasvatus peab eriliselt hoolitsema lapse tundeelu arengu eest, kuna selle arengu peamine aeg langeb põhikooliikka. Kunstiainete osakaal tunniplaanis jääb samaks kogu põhikooli jooksul, neis domineerib praktilis-tunnetuslik, mitte teoreetiline aspekt.

Kõik kunstiharjutused – värvide, vormide, helide ja kunstipärase sõna maailma sisseelamine - koolitavad ja arendavad tundeelu. Kunstilise õpetuse osakaal kõikides klassides on suhteliselt suur, seda nii iseseisvate kunstiliste ainete kui õppemeetodina. Uuemad pedagoogilised uurimused näitavad, et maalimine, musitseerimine, liikumiskunstid ja muud õpilast tervikuna kaasavad kunstilised tegevused aitavad märkimisväärselt kaasa nii tunnetuslike kui ka sotsiaalsete võimete arenemisele. Kunstilise kasvatus eesmärk ei ole subjektiivsete tunnete väljaelamine, vaid

erinevate tajuvõimete ning praktiliste oskuste koolitamine objektiivse täiuslikkuseni. Objektiivsus tundeelul on sotsiaalse käitumise alus. Võime teise inimese olukorda temast lähtuvalt ja subjektiivsetest huvidest sõltumata sisse elada on eetilise käitumise lähtekohaks. See omakorda on eelduseks rahvustevahelisele sallivusele ja rahukasvatusele.

Tundekasvatuse valdkonda kuulub lisaks kunstiainetele ka pildiline õpetusmeetod*, mis on keskne õpetamismeetod jutustavates ainetes kooliküpsuse ja murdeea vahelisel ajal. Praktikas tähendab pildiline õpetus elavaid, õpitavat iseloomustavaid ja kirjeldavaid jutustusi ning võrdpiltide kaudu õpetamist. Õpetaja töö on siin kunstniku töö sarnane: tal tuleb otsida õpetussisu olemust tabavaid sõnalisi pilte. Selline õppemeetod käivitab lapse fantaasia, ta muutub õppeprotsessi kaasloojaks. Kui lapses toimib fantaasia, liitub sellega alati tundekogemus. Nii puudutab pildiline õpetus eriliselt tundeelu ja kinnistab õpitava inimese pikaajasse mällu.

Selleks et toetada lapse tundeelu väljakujunemist, õpib õpetaja tundma arengupsühholoogia seaduspärasusi ning tegeleb teadlikult ka enda tundeelu tasakaalustamisega. Õnnestunud tundekasvatuse tagasisideks on õpilase innukus ja õppimissoov. Tunnete mitmekülgne kaasamine õppeprotsessi kindlustab õpihuvi säilimise.

Tahtekasvatust, tundekasvatust ja mõtlemise koolitust teostatakse koolipraktikas igapäevaselt, teadlikult ja üksteisega lõimivalt. Nende erinevate aspektide proportsioonid määrab vanuseline pedagoogika.

Mõtlemise koolitus

Inimesele loomumase huvi ja teadmishimu säilitamiseks on vaja teoreetilisi teadmisi pakkuda viisil, mis vastab lapse erinevatele arenguetappidele. Waldorfpedagoogikas rajaneb mõtlemise areng eelnevatele tegevuslikele ja elamuslikele kogemustele. Kogu põhikooliea jooksul arendatakse mõtlemisoskust sellest lähtuvalt. Eesmärgiks on, et õpilased kooli lõpetades oskaksid rakendada kogu mõtlemise skaalat alates fantaasiarikkast kujundlikust mõtlemisest kuni puhtloogiliste järeldusteni.

Intellektuaalseid teadmisi vahendatakse esimesest klassist murdeea alguseni pildilise õpetusmeetodi, kunstilise ja tegevusliku printsiibi kaasabil. Pildilise õpetusmeetodiga vahendatakse nii erialaseid termineid, mõisteid kui kausaalseid seoseid. Eesmärgiks on esitada mõisteid elavana ja mitmekülgsetes seostes. Nende tähenduse mõistmine toimub algselt konteksti ning õpetajapoolse intonatsiooni ning rõhuasetuste abil, järk-järgult lisandub mõisteline teadvustamisprotsess.

5.- 6. klassis lisanduvad ained, mis vastavad abstraktse ja kausaalse mõtlemise valmidusele: geograafia, ajalugu, füüsika. Murdeeas ärkab loomulik üldine huvi intellektuaalsete teadmiste vastu. Pildilise õppemeetodi (jutustavad ained) ja fenomenoloogiliste vaatlustega (loodusõpetus, füüsika) kaasnevad järgneva etapina mõisteline ja kausaalne analüüs. Areneb loodusteaduslik mõtteviis

Kognitiivne õpetus kolmandas kooliastmes tuleb kujundada metoodiliselt mitmekesiselt ja ligitõmbavalt. Seotus elamusliku ja tegevusliku printsiibiga on endiselt oluline. Õpetaja innustab õpilasi ise mõtlema ning arusaamise põhjal mõisteid moodustama. Õpetus peab olema mõtlemapanev, intrigeerivate küsimuste tekitaja ja arutelude sütitaja. Õppekava sisaldab hariduse kõige üldisemaid aluseid. Põhjalikum ja üksikasjalikum teadusliku käsitluse ja abstraktset mõtlemist arendava ainekumade raskuspunkt langeb vanematesse klassidesse

2.3. Läbivad teemad õpetuses ja kasvatuses

Pärnu Waldorfkooli õppekavas on väljendatud põhikooli riiklikus õppekavas alljärgnevalt esitatud kohustuslikud teemad.

Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

- Tahte-, tunde- ja mõttekasvatuse toel kujundatakse lastes jätkuvat õpihuvi; kirjeldav hindamine toetab analüüsivõimet ning adekvaatse enesehinnangu kujunemist, samuti võimaldab erineva võimekusega õpilastel kogeda eduelamust;
- Põhitunni lood ja jututeemad tutvustavad erinevaid tegevusalasid, nende olulisust ja seoseid;
- Õppekavva lülitatud praktilised õppeained pakuvad õpilasele võimalust läbi proovida ja arendada erinevaid oskusi, andes tugeva aluse mitmekesise kogemustepagasi kujunemiseks. Samuti rakenduvad ja arenevad isikupärased võimed;
- ühiselt püstitatud eesmärgid ja ettevõtmised, nende kavandamine edendavad koostöö- ja otsustamisoskusi, suhtlemisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- Õpikeskkonna laiendamine väljapoole klassiruumi pakub võimalust tutvuda erinevate ametitega ning annab kogemuse erinevatest töödest ehedas keskkonnas.

Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng”

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

- Jäljendamine, matkimine kujundab enim õpilase harjumusi igapäevaelus. Seetõttu on oluline õpetajate ja teiste koolitõetajate säästlik hoiak, läbimõeldud ja eeskujuvääriv tegutsemine nii erinevate materjalide kui energiakasutamise osas. Oma valikute läbi mõtlemine ja nende põhjendamine õpilastele annab lastele tugeva aluse kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis- valikuid ja eluviisi;
- Õpikeskkond ning selle elemendid kujundatakse taaskasutust ja loodussäästlikke valikuid rakendades, milline printsiip loob koolis koduse ja tervisliku õhkkonna ning paneb lapsi märkama ja väärtustama ümbritseva otstarbekust ja taaskasutusvõimalusi;
- Lihtsate looduslike vahendite igapäevane kasutamine arendab õpilaste meelemuljeid ning kasvatab empaatiavõimet looduse ja kõikide elevate olendite vastu;
- Igapäevane küllaldane viibimine õues, jalutuskäigud ja matkad õpetavad märkama ja tajuma muutusi looduses. Teadvustub looduses toimiv ringlus ja taastootmine, mis suunab mõistmisele, et väikseimgi tegu mõjutab keskkonda. Sellest inspireeritud arutelud ning jutuajamised pööravad tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada;
- Tervikust lähtuv õpetamiseprintsiip kõigis ainevaldkondades aitab õpilasel aru saada, et ka loodus on terviksüsteem ning inimene looduse osana on sõltuvuses loodusressurssidest.;

- Tähtsustatakse perekonda kui inimese esmast ja lähemat elukeskkonda. Läbi vastastikku lugupidavate ja toetavate suhete nii kodus kui koolis, suunatakse last aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest. Inimese osa teadvustamine perekonnas ja muus sotsiaalses grupis paneb aluse vastutustundliku ühiskonnaliikme kasvamisele.

Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

- Rahulik rütmis toimiv igapäevane õppetöö ning õpilaste erinevate võimete väärtustamine loovad õhkkonna, milles laps tunneb nii vajadust kui julgust oma seisukohti avaldada;
- Terviklikkusest lähtuv õpetamis- ja kasvatamisprintsip väärtustab koostööd ning ühiste eesmärkide seadmist. Selle läbi toetatud suhtlemisoskuse areng on aluseks konfliktide rahumeelsele ja vägivallatule lahendamisele;
- Kirjeldav hindamine kujundab õpilase eneseanalüüsioskusi ning vabatahtlikud kodutööd enesedistsipliini. Oma mõtete ja tunnetega toimetulek, oskus ennast vajalikul hetkel kokku võtta, aitab elu juhtida ja kujundada, kaitsta omi ning teiste inimeste õigusi;
- Osalemine kooli ühistel üritustel (kuupeod, adventilaat jms.) annab õpilastele võimaluse olla millegi algataja, ettevõtja. Kogemuse planeerida ettevõtmist ja sellega kaasnevaid tegevusi, samuti kanda sellest tulenevaid kohustusi ja vastutust.;
- Mitmesugused töotalgud aitavad kaasa erinevate tööde korraldamisele ja õppimisele, suunavad ühiselt tegutsema, suhtlema ja kaaslaste võimetega arvestama. Sõbralik ja toetav töömeeleolu on aluseks vabatahtliku panuse andmise soovile kogu elu;
- Põhitunni jutustava osa lugudevalikus ning vastavalt õppeperioodi teemale tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

- Kooli igapäevaelu läbi õpetajate ja teiste kooli töötajate isikliku eeskujuga loovad õpilastele matkimisväärse, eetilise ja meie kultuuriruumile omase käitumismustri;
- Põhitunni jutustavas osas käsitletav koduloo- ning inimese- ja ühiskonnaõpetus aitab õpilastel tunda ennast kultuuri kandjana ning edasiviijana; tugevdab põlvkondadevahelist sidet ning perekondlikke väärtusi läbi suguvõsa pärandi ja kommete. Ajaloolist mõõdet lisavad erinevate elualade vanade ametite tutvustamine ja sellega seotud tegevuste praktiline läbi tegemine, mis läbi õpitakse tundma ja teadvustatakse mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- Kuupidude korraldamisel lähtutakse rahvakalendri tähtpäevadest, nendega seotud kommetest ja pärimusest;

- Muusikatunni laulu- ja pillilugude valikus on kindel koht Eesti rahvalauludel ja pillilugudel;
- Rahvatantsud ja erinevate rahvaste ringmängud liikumistundides ja pidudel aitavad õpilastel mõista kultuuridevahelise suhtlemise tähtsust ning tunnetada end kultuuride vahendajana;
- Võõrkeeletunnid juba oma olemuselt sillutavad teed teiste rahvaste kultuuripärandi ja mõtteloo mõistmisele. Seda süvendavad õpitavas keeles lauldud laulud, rütmisalmid ja luuletused. Kuulates lugusid teise keele kirjavarast, tutvudes selle või teise rahva kommete ja väärtustega kasvatatakse sallivust ning õpitakse suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomungusse, taunima diskrimineerimist;
- Kunstiline kasvatus arendab tundeelu ja sotsiaalsust ning on aluseks erinevuste märkamisele ja hindamisele.

Läbiv teema „Teabekeskond”

Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsiooni- ja etika järgi.

- Lähtuvalt ealistest eripäradest on õpetus ja kasvatus esimesel kolmel õppeaastal pildiline st. õpilast suunatakse läbi erinevate jututeemade iseendas kujutluspilet looma. Seetõttu piiratakse valmis piltide (valmis vastuste) kasutamist filmide ja arvutimängude abil;
- Tehnilised vahendid ei ole I kooliastme tundides õppematerjali vahendamiseks üldjuhul otstarbekad. Eelistatud on elava muusika, õpilaste nähes valmima mudeli, joonise vms. kasutamine;
- Läbi erinevate ainetundide arendatakse kõigi meelte kasutamist, teadvustatud meelemuljete vastuvõtmist ning seeläbi ümbruse tunnetamist. Nimetatud oskused on olulised ümbruses toimiva adekvaatsel hindamisel ning seeläbi teadlike valikute ja otsuste tegemisel meediaruumis;
- Moodsate ja tehnoloogiliste teabevahendite kõrval väärtustatakse traditsioonilisi teabe hankimisvahendeid, nagu suuline pärimine, teatmeteostest ja muudest temaatilistest raamatutest lisateabe ja vastuste otsimine. Ka need vahendid aitavad mõista vahetu ja vahendatu sarnasusi ja erinevusi ning määrata oma teabevajadusi leidmaks sobivat teavet;
- Projektitööde puhul kavandatakse ülesanded nii, et õpilane püstitaks ise antud teemal tööküsimuse, otsustaks teabevajaduse üle, teeks vajalikud otsingud, hindaks kogutud teavet ja kasutaks seda oma töös;
- Mõistmaks teabehankimise asjakohasust ja teadvustamaks, milline teabehankimise viis on millises olukorras sobiv kasutada, piiratakse koolipäeval õpilastel mobiiltelefonide kasutamist. Klassiõpetaja isiklik eeskuju ja selgitavad vestlused ja arutelud toetavad õppimisele pühendatud aja väärtust ning suunavad valima teabe edastamiseks ja vastu võtmiseks sobivat sidekanalit.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

- I kooliastmes toimub õppimine valdavalt läbi tegevuse. Seega ei soodustata tehnoloogiale toetumist. Erinevate tehnoloogiliste võtete kasutamist õpitakse kindlate projektide raames (näiteks foto- ja videotehnika);

- Koolitööde vormistamine toimub üldjuhul käsikirjaliselt ja käsitsi kujundades. IKT lahendusi samade ülesannete lahendamisel õpitakse samuti kindlate projektide raames;
- Käsitöö tundides alustatakse puhtalt käsitööst, et õpilane õpiks materjale isikliku kogemuse abil tundma. Käsitöökogemused õpetavad lapsele erinevate tehnoloogiate põhimõtteid ning nende tundmine võimaldab tulevikus erinevaid tehnoloogiaid loovalt kasutada ja ka uudseid lahendusi otsida;
- Käsitöö tundides rakendatakse ka projektõpet leiutamisesülesannetega, kus õpilane saab vabalt rakendada oma algatusvõimet ja loovust, materjalide tundmist, aga ka koostööoskusi.

Läbiv teema „Tervis ja ohutus”

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimset, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

- Oma vaimse tervise hoidmiseks on vajalik oskus ennast jälgida, analüüsida oma tundeid ja mõtteid. Neid oskusi arendavad kõik kunstilised õppeained ning kogu kasvatus;
- Oskus teisi kuulata on oluline nii enda kui teiste ohutuse tagamiseks. Kuulamisoskust arendab eelkõige koos õppimine, aga ka igasugune kunstiline tegevus;
- Julgus oma arvamust avaldada ning abi küsida on enda ohutuse seisukohalt üliolulised. Enda avamise julgus kujuneb usalduslikus õhkkonnas;
- Adekvaatne enesehinnang toetab inimest suhtlemisel ning keerulises olukorras. See areneb kirjeldava hindamise ja lapse võimeid ning vajadusi arvestavate ülesannete toel;
- Tervislik toit toetab lapse arengut, ei ohusta tema tervist, annab hea enesetunde;
- Harjumus puhata, liikuda ja õues viibida on olulised iga terviseaspekti seisukohalt;
- Harjumus teha tööd omal valikul omab tähtsust peamiselt vaimse tervise seisukohalt;
- Oskus teha valikuid kaitseb inimest nii füüsiliste kui sotsiaalsete ohtude eest. Seda oskust õpitakse muinasjutte kuulates ja nende üle arutledes;
- Kooli füüsiline keskkond on läbimõeldud ning kujundatud tervisliku, ohutu ja meeldivana;
- Õpetajad toetavad nii eeskujuga, koolikeskkonna kujundamisega kui õppe ja kasvatuses korraldamisega usaldusliku õhkkonna teket klassis ja koolis;
- Inimese olemuse tundmaõppimine ja tunnetamine oma hinges aitab teisi väärtustada, nendega suhelda, vältides kiusamist.

Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;

- osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi;
- huvi ümbruse vastu ja tähelepanelikkus aitavad ohu tajuda;
- looduse vaatlemine ning materjalide tundma õppimine aitavad mõista ohu tekkimise põhjuseid;
- õppekäigud, jalutuskäigud linnas ja matkad maale õpetavad ohutut liiklemist liikluses;
- ohuolukorras käitumist õpib laps muinasjutude ja näidendite abil, vestluste ja rollimängude käigus.

3. ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNEMINE

Pädevus tähendab suutlikkust teatud valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevuse mõiste hõlmab teoreetiliste teadmiste kõrval ka nende rakenduslikku aspekti, väärtustades seega teadmiste elulisust. Pädevus põhineb nii teadmistel, oskustel kui väärtustel.

Waldorfkooli õppeprotsess kaasab järgnevate põhipädevuste astmelise loomise põhikooli jooksul:

Tegevuspädevus, ettevõtlikkuspädevus tähendab eelkõige võimet mõttega haaratud ideid praktiliselt teostada. Siia kuuluvad: suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oskus tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärke ja valida sobivaid vahendeid, vajadusel kaasata nõu ja jõuga sobivaid inimesi, oma tegevuse tulemuste hindamine. Tegevuspädevust toetavad õpetuse metoodika (tegevuslik printsiip), klassi ja kooli ühisprojektid, praktikad.

Väärtuspädevus tähendab nii tegude, tunnete kui mõttetasandil seoste omamist kaasinimeste ja maailmaga. Väärtuspädevus samastub inimese eetikaga. Väärtuspädevuse kujunemist mõjutavad kõige otsesemalt kogu kooli keskkond ja koolipere väärtushinnangud.

Õpipädevus tähendab eelkõige õppimist armastusest ja huvist maailma vastu. Suutlikkus kasutada erinevaid tõhusaid õpistrateegiaid, kohandades neid vastavalt individuaalsele õpistiilile. Siia kuuluvad: oskus end õppimisele häälestada, huvi ja avatuse seisundi olemasolu, objektiivne hinnang olemasolevatele teadmistele, uue teabe otsimine ja selle seostamine olemasolevaga. Olemasoleva teadmise pinnalt uue teadmise loomine. Õpipädevus samastub inimese vaimse aktiivsusega. Seda toetavad eakohane metoodika ja õppeainete mitmekülgne käsitus.

Enesemääratluspädevus tähendab inimese kõikide olemusosade harmoonilise väljakujunemise kaudu tekkivat eneseteadvust (Mina-teadvust). Siia kuuluvad: suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumisi ühiskonnas, kujundada end isiksusena. Enesemääratluspädevuse teenistuses on kogu õppeprotsess ning õpetajate ja kasvatajate eeskuju.

Emakeelepädevus tähendab võimet mõtteid, ideid, tundeid, fakte ja arvamusi niihästi suuliselt kui ka kirjalikult väljendada ja tõlgendada. Emakeelepädevusel on seos ka teiste pädevustega.

Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Võõrkeelepädevus tähendab võimet ja oskust mõtteid, ideid, tundeid, tõsiasju ja arvamusi nii-hästi kirjalikult kui ka suuliselt väljendada ja tõlgendada ning sobival keeleliselt ja loovalt ühiskondlik-kultuurilises kontekstis neile reageerida.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate sotsiaalsete keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogiaalanepädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümbolit ja meetodeid lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

Kultuuri- ja väärtuspädevus – võime ja oskus tunnustada ideede, kogemuste ja tunnete kunstilist väljenduse tähtsust erinevate kunstiliikide kaudu, nagu muusika, kujutavad kunstid, kirjandus ja visuaalsed kunstid. Samuti oskust ennast ea- ja võimetekohaselt ennast nende kaudu väljendada. suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus. Tegelik arvutioskuste kujundamine algab III kooliastmes, sellele eelneb aga õppimine, kuidas ümber käia pildimaailmaga, kirjutamisoskuste arendamine, funktsionaalne lugemine ja mitmed muud tegevused, et lapsel oleks väiksem oht digimaailma ennast ära unustada.

4. ÕPPETÖÖ KORRALDUS

4.1. Rütm koolielus

Kõik maailma eluavaldused toimuvad rütmiliselt. Vastandlike impulsside tasakaalustatud vaheldumine on see, mis tagab harmoonilise eluprotsessi: sisse- ja väljahingamine, kokkutõmbumine ning avanemine, sissepoole- ja väljapoole pöördumine. Inimese kõige tajutavam rütm on südametegevus. Inimese igapäevaelus on rütm see, mis aitab tal toimida efektiivselt ja tulemuslikult. Õppeplaani ja tunniplaani ülesehitus ning teemavalik üksikutes ainetes püüavad kanda ja arvestada kooliaasta, -nädala ja -päeva rütmilist kulgu ja vastata inimese loomupärasele rahu, vastuvõtuvalmiduse ja liikumistungi vaheldumisele. Kool korraldab õppetöö viisil, mis on tervislik, tasakaalustatud ning võimaldab süvenemist nii õpilastele kui õpetajatele. Õppeperioodi arvestusühikud on õppetund, õppepäev, õppenädal, periood (3-5 nädalat), õppeveerand ja poolaasta.

Õppeainete eripärast lähtuvalt liigendatakse õppetöö põhi- ja aineõppeks, kasutades didaktilise vormina perioodõpet ja ainetunde. Perioodõpet kasutatakse õppeainetes, kus on otstarbekas aineüksuste kompaktne käsitlus, ainetundide kujul vahendatakse eelkõige neid aineid, mis nõuavad pidevat harjutamist. Õppetöö tiheneb niiviisi perioodi didaktilise vormi ja perioodiõppe läbi ja pole seega aineõppe tundide arvu abil väljendatav. Perioodõppe ained algastmes on: emakeel, matemaatika/geomeetria, vormijoonistamine, loodusõpetus, geograafia, kodulugu/ajalugu. Ülejäänud õppeained toimuvad korrapäraselt aineõpetuse vormis. Ka kunstilistes, käsitöölis-praktilistes ainetes ja võõrkeeltes võib kasutada perioodiõpet, kui peab püstitama ja täitma suuremaid seostatud ülesandeid.

Perioodõppe tunnid on paigutatud päeva algusesse, kandes põhitunni* nime. Tunni üldine ülesehitus on sarnane kõikide ainetes puhul: rütmiline osa*/ tööosa/ jutustav osa*. Põhitunni tööosas kujundavad õpilased õpetaja juhendamisel ainevihiku, mis täidab õpiku rolli. Ainevihiku valmistamine on ühtlasi kirjajarjutus.

Põhitund ja selle rütm

Põhitund on perioodõppe aine tund, mis reeglina alustab koolipäeva ning kestab kaks akadeemilist tundi. Järgnev rütmiline jaotus on toetavaks skeemiks, millele õpetaja konkreetsest klassist, laste vanusest, tunni ainetest ja teemast lähtuvalt loominguiliselt läheneb.

- Tunni alustamine ehk rütmiline osa (rütmilised harjutused, liikumist kaasavad muusika ja kõneharjutused) – aktiveerib, harmoneerib ja koondab õpilasi.
- Kordamine. Eelnenud õppeprotsessi jätkamine, teadvustav osa (õpilased meenutavad ja jutustavad eelmisel korral käsitletud ainetikku mälu piltide või kodutööde põhjal, käsitletu kokkuvõtte vormistatakse ainevihikusse*) - aktiveerib kujutlusvõimet, tegeleb mälu ja mõtlemisvõime arendamise ning teadvustamisega.
- Uue ainetiku tutvustamine (jutustavates ainetes õpetaja jutustab pildilisest õpetusmeetodist lähtuvalt, loodusõpetuses fenomenoloogilised vaatlused, matemaatikas küsimuse püstitamine) - aktiveerib tunde- ja tahteelu.
- Õpetatu süvendamine, praktiline osa (käsitletu töötatakse tegevuslikust printsiibist lähtuvalt läbi liikudes, joonistades, uusi oskusi harjutades jne) - rakendab mõtte ja tunde tegevusse, kujundab nendega seostuvalt tahet.
- Tunni lõpetamine, rahunemine (õpilased viiakse harmooniliselt rahunemiseni, nt sobiva kõne või muusikaharjutuste kaudu või mõnel muul harjumuspärasel viisil. Ka jutustav osa*,

eriti esimesel kooliastmel, on selleks kohane.) - viib õppetunni ajal käivitunud protsessid rahu olukorda ja tekitab uut õppimisvalmidust.

Eespool toodud õppetunni ülesehitus arvestab inimese keskendumisvõime iseloomulikku rütmi ja puudutab järk-järgult õpilast tervikuna. Intellektuaalset pingutust, tähelepanelikkust ja täpsust eeldav osa on tunni alguses. Järgmine, tundeelu puudutav osa pakub lastele tundeelamuse kaasamist läbi isikliku kujutlusvõime rakendamise. Praktiline ja seeläbi virgutav etapp on tunni lõpposas. Selline õppetund ei koorma õpilast ühekülgsele üle. Vahetund ei muutu kogunenud pingete väljajaelamise kohaks.

Lähtuvalt õpilaste vanusest omavad tunni osad erinevat kaalu. Kui algastmel on tunni algus- ja lõpuosal suurem osakaal ning ainekult tulenev tööosa on laste jõudluse tõttu väiksem, siis järgnevatel kooliastmetel kasvab tööosa proportsionaalselt rütmilise sissejuhatusse ning tunni lõpuosa (kokkuvõtte või jutustav osa) vähenemisega. Sarnaselt põhitudunnile saab rütmistada ka teisi tunde.

Ööpäeva rütm

Õppimisprotsess tervikuna on organiseeritud nii, et see mõjub õpilase teadlike kujutluspiltide tasandist sügavamale ja võtab arvesse ka une ajal toimuvat küpsemist. Metoodiliselt jaguneb õppeprotsess kolme faasi:

- kogemine, vaatlus, eksperimenteerimine (tahte rakendamine);
- meenutamine, kirjeldamine, iseloomustamine, ülestähendamine (tahtega seotud tunne);
- läbitöötamine, analüüsimine, abstraherimine, teooriate loomine (tahtega seotud mõte).

Pärast kogemist ja kirjeldamist tuleb paus, mis võimaldab omandatust distantseeruda. Alles une ajal toimuvat alateadvuses töötlemist järel viiakse õppeprotsess lõpule: eelmisel päeval tunde ja tegutsemise tasandil omandatud materjal tõstetakse mälu pildina teadvusesse. Järgmisel päeval käsitletakse sama materjali kinnistavalt, analüüsivalt. Seega arvestab waldorfpedagoogika une ja ärkveloleku polaarsust, kuna areng ei eelda mitte ainult kognitiivseid, vaid ka hingelisi võimeid, pinget õppimise ja unustamise, teadliku ja alateadliku, une ja ärkveloleku vahel. Nii osaleb õppimisel inimene kui tervik.

Tunniplaani üles ehitades tuleb õppetunde järjestades arvestada ööpäevase rütmi seostust loomulike teadvusseisundite vahetumisega. Ärkvel teadvust nõudvad ained, nagu põhiained ja võõrkeeled püütakse paigutada hommikul esimesteks tundideks. Nendele järgnevad loodusained, religioon ja kunstained. Käsitööained ja sporditunnid paigutatakse koolipäeva viimasteks tundideks.

Nädala rütm

Õpetajate kolleegium tegutseb nädalarütmis. Igal nädalal toimival pedagoogilise kolleegiumi* koosolekul tehakse tagasivaade olnule, analüüsitakse kogemusi, tegeletakse pedagoogiliste küsimustega sisuliselt ning planeeritakse tööd lühemas ja pikemaajalises perspektiivis.

Kuu rütm

Kuu rütmiga langeb suuremal või vähemal määral kokku peamine periood. Perioodõpe* alates esimesest klassist võimaldab ühelt poolt süvenemist ning teiselt poolt teadlikku ümberkäimist mälu protsessidega. Perioodõppe aine mitte ei unustata peale õppeperioodi lõppu, vaid talletatakse igakülgsele läbitöötatuna pikaajalises mälus.

Kuu rütmi saadavad kuupeod*, kus klasside tervikkoosseisud esitavad kunstilises vormis seda, mis klassis kuu jooksul õpitud. Kuupidu* on ka oluline sotsiaalse koostöö vorm.

Kooliaasta rütm

Koolielu korraldus võtab arvesse aastaegade vaheldumise ja kasutab ära vastavad sisemise ja välise töö võimalused. Erinevate aastaegade pidusid tähistatakse ühiselt ja/või klassi kaupa. Siseelu aktiivsus on sügisel juba olemas ja süveneb talve lähenedes. Kevadel sisemine aktiivsus väheneb ja toimingud suunduvad väljapoole. Seetõttu toonitab septembris tähistatav miikaelipäeva pidu isikliku sisemise aktiivsuse olulisust. mardipäev oma lühiretkede ja esinemistega valmistab ette sügisese aktiivsuse süvenemist jõulude lähenedes. adventipidu, adventiküünla süütamine ja sellele järgnev adventiaeg jõulupeo ning eriliste jõuluettevalmistustega süvendab inimlik-sotsiaalset rõhuasetust. Kolmekuningapäeva tähistamine lõpetab jõuluaja ning suunab jõulude poolt uuendatud meeled argistesse tööaskeldustesse. Kevad-talvel omandavad pidustused väljapoole suunatud iseloomu. Koolis korraldatakse vastlapidu. Ülestõusmispühadeks valmistatakse klassiti, nooremates klassides looduse ärkamise rõõmule keskendudes, vanemates klassides pühade kristlikku sisu puudutades. Kooliaasta lõpetatakse kevadpeoga.

Kooliaastas on kindel koht kooli, paikkonna ja riiklike pühade ning tähtpäevade tähistamisel.

Aineperioodide järjekorda planeerides püütakse paigutada vaheldumisi loodusteaduslikud, matemaatilised ja humanitaaraineid ning panna need kokku kõlama aastaegade vaheldumisega.

4.2. Põhiained

Põhiaineid õpitakse perioodõppe vormis. Põhitund on koolipäeva alguses, reeglina esimene tund. Põhitund on kahe akadeemilise tunni pikkune. Põhitunni ülesehitus on järgmine:

- rütmiline osa;
- tööosa;
- jutustav osa.

Põhiainetena õpitakse I kooliastmes:

- emakeelt;
- matemaatikat;
- vormijoonistust.

Õpetaja valikul ka kodulugu, loodusõpetust, inimeseõpetust, religiooniõpetust. Eelistatult läbitakse emakeele, matemaatika ja vormijoonistuse perioodide käigus põhitundides ka loodusõpetuse, koduloo, religiooniõpetuse, inimeseõpetuse teemad. Õppeperioodi soovituslikuks pikkuseks on 3-5 nädalat. Esimese aasta esimeseks perioodi põhiaineks on vormijoonistus. Iga põhiaine perioode võiks õppeaasta jooksul olla 2-3.

Perioodide pikkuse ja omavahelise järgnevuse otsustab klassiõpetaja aasta õppetööd planeerides ja töökava koostades. Parima aja planeerimise ja õppeainete sobiliku lõimimise eesmärgil võib erinevaid õppeperioode vabalt lõimida.

Põhiained II kooliastmes on:

- eesti keel ja kirjandus;
- matemaatika;
- loomaõpetus, taimeõpetus, kivimiõpetus;
- geograafia;
- füüsika;
- ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus.

Põhiained III kooliastmes on:

- eesti keel ja kirjandus;
- matemaatika;
- geograafia
- füüsika;
- keemia;
- ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus
- bioloogia.

4.3. Muud õppeained

Regulaarselt õpitakse aineid, mille puhul on oluline järjepidev harjutamine – nt võõrkeeled; ning tegevusõppeained – muusika-, kunsti-, käsitööõpetus ja kehaline kasvatus.

Õpitavate võõrkeelte osas tehakse valik arvestades klassi lapsevanemate eelistusi ja kooli võimalusi vastavaid keeleõpetajaid leida.

Eelistatud on erinevatesse keelerühmadesse kuuluvate keelte õppimine. Pärnu Waldorfkoolis õpitakse võõrkeeltena inglise ja vene keelt.

4.4. Tunniplaanivälised tegevused

I kooliastmes on koolipäevad kuni 5 akadeemilise tunni pikkused, II-III kooliastmes kuni 7 tunni pikkused. Tunniplaani kujundamisel teeb valikud klassiõpetaja.

Peale kohustuslike koolitundide lõppu on õpilastel võimalus osaleda erinevates huviringides, mille valik sõltub igal õppeaastal õpilaste soovidest ja õpetajate võimalustest. Huviringide töö peab olema kooskõlas kooli õpetuse ja kasvatuse põhimõtetega.

Pikapäevarühma töö korraldatakse vajadusel ning lastevanemate ja õpilaste soove ning vajadusi arvestades. Pikapäevarühma tööd korraldab õpetajate kolleegium ning töö planeerimisel lähtutakse kooli õppe- ja kasvatustöö üldistest eesmärkidest, õpilaste vanusest ja individuaalsest eripärasest, lastevanemate ja õpilaste põhjendatud soovidest ja õpilaste päevakavale seatud tervisekaitseõuetest.

Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja kolleegiumi otsusega ja vanema taotluse alusel või alaealise mõjutusvahendite seaduses sätestatud juhul, alaealiste komisjoni otsuse alusel. Pikapäevarühmas võib osaleda maksimaalselt 24 last.

4.5. Kooli tunnijaotusplaani seos riikliku õppekava (edaspidi PRÕK) nõuetega

Pärnu Waldorfkool lähtub tunnijaotusplaanis nii riikliku õppekava sätestustest kui võimalustest, mille loob I-III kooliastme õppekavale PRÕK § 15(6). Konkreetse tunnijaotusplaani õppeaasta kohta kinnitab kooli pedagoogiline kolleegium, nädalatundide arvus lähtutakse PRÕKis kehtestatud. Tunniplaani vaadatakse üle ja korrigeeritakse vajadusel õppeveerandite kaupa.

Õppeperiood on reeglina 4 nädala pikkune (Mõni periood aastas ka 3 nädala pikkune või lühem). Põhiainetunnid toimuvad 5 päeval nädalas, iga päev 2 akadeemilist tundi järjest. Õppeperioodi pikkus on 40 tundi, mõnel perioodil aastas 30 tundi või vähem.

Võõrkeel – traditsioonilist jaotust A ja B võõrkeeleks waldorfkool ei rakenda, A keele staatus antakse ühele võõrkeelele kultuuriloolistel põhjustel. Käesoleval ajal on selleks inglise keel. Suuline võõrkeeleõpetus I kooliastmel annab baasi, millest lähtuvalt on võõrkeeletundide arv II kooliastmel väiksem PRÕKis antust;

Kunst ja muusika – lähtuvalt kunsti ja muusika erilisest tähtsusest inimhinge arenemisele, kunsti lõimitusest tsükliõppe ainetega ning muusika lõimitusest matemaatika ja füüsikaga II kooliastmel ja õppekava tasakaalustatuse printsiibist on nende ainetunde rohkem kui PRÕK ette näeb;

Tööõpetus, käsitöö ja tehnoloogiaõpetus – lähtuvalt tunniplaani tasakaalustatusest ning peen- ja jämemotoorika tähtsusest aju arengule on neid tunde mõnevõrra rohkem PRÕKis ettenähtust;

Kehaline kasvatus ja eurütmia – Erinevad rütm- ja liikumisharjutused lõimitud tsükliõppe tundi ning aineõpetuse metoodikasse, seega on kehalise kasvatus tunde vähem kui PRÕKis.

4.6. Kohustuslikud õppeained I - III kooliastmes

Perioodõppe ained:

Eesti keel ja kirjandus (1.-9. klass)
 Matemaatika (1.-9. klass)
 Vormijoonistamine (1.-4. klass)
 Loodusõpetus (2.-6. klass)
 Geograafia (5.-9. klass)
 Füüsika (6.-9. klass)
 Ajalugu (5.-9. klass)
 Kodulugu (3.-4. klass)
 Bioloogia (7.-9. klass)
 Keemia (7.-9. klass)
 Kunstiõpetus (9. klass)

Regulaarsed ainetunnid:

Inglise keel (1.-9. klass)
 Vene keel (1.-9. klass)
 Muusikaõpetus (1.-9. klass)
 Kunstiõpetus (1.-9. klass)
 Religiooniõpetus (1.-9. klass)
 Käsitöö sh. kodundus (1.-9. klass)
 Eurütmia (1.-9. klass)
 Kehaline kasvatus (1.-9. klass)
 Harjutustunnid (3.-9. klass)
 Puidutöö ja tehnoloogia (4.-9. klass)
 Aiandus (6.-9. klass)
 Draamaõpetus (8. klass)
 Religiooniõpetus (1.-9. klass)
 Inimeseõpetus (8.-9. klass)

Waldorfkooli õppekava ja õpetuse ülesehitus sisaldab lisaks riiklikele mitmeid õppeaineid, mis kätkevad endas kooli eripära. Vastavad õppeained on kirjeldatud ainekavades. Seetõttu võib olla reaalne tundide maht nädalas suurem kui riiklikes koolides. Seda kompenseerib aga koolipäeva ning tundide ülesehitus ja rütm, nt praktiliste ja kunstiliste ainetega vaheldumine

mõttetööd nõudvate ainetega. Lapsevanemad sõlmivad koolilepingu, millega nad annavad kirjaliku nõusoleku kooli õppekavale, sh ka tundide mahule. Seega lähtub kooli õppekorraldus õppekavast, mis vastavalt PRÕK § 15.6 lubab kooli nõukogu heakskiidul juhendada ECSWE põhimõtetest.

Tunnijaotusplaan periood(epohhi)õppe ainetes nädalate lõikes:

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass	5. klass	6. klass	7. klass	8. klass	9. klass
Eesti keel ja kirjandus	14-16	14-16	12-16	12-13	12-13	10-11	10-11	10-11	6-8
Matemaatika	10-12	10-12	10-12	10-12	10-12	9-11	9-11	9-11	7-9
Vormijoonistamine	6-9	6-9	4-9	3-4	-	-	-	-	-
Kunstiõpetus									4-6
Loodusõpetus (taimeõpetus)	-	-	-	-	3-4	3-4			
Loodusõpetus (loomaõpetus)	-	-	-	3-4	3-4				
Loodusõpetus kivimiõpetus	-	-	-	-	-	3-4	3-4	3-4	
Bioloogia									3-4
Loodusõpetus/kodulugu	-	-	6-12	7-10	3-4				
Füüsika	-	-	-	-	-	3-5	3-4	3-4	3-4
Geograafia	-	-	-	-	3-5	3-5	3-4	3-4	3-4
Ajalugu	-	-	-	-	6-8	6-8	6-8	6-8	5-7

Tunnijaotusplaan. Ainete nädalas:

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass	5. klass	6. klass	7. klass	8. klass	9. klass
Harjutustunnid		1	2	2-3	3-4	3-4	4	4-5	5-6
Inglise keel	2	2	2	2-3	3	3	3	3	3
Vene keel	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Draamaõpetus	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	2	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse
Kunstiõpetus	1	2	2	1-2	1-2	1-2	2	2	2
Käsitöö ja tööõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Puidutöö ja tehnoloogia				Lõimitud koduloo ainesse	1-2	1-2	2	2	2
Kodundus	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegevusse (kuupidude ja

	laatade kohviku ettevalmistus)	ude ja laatade kohviku ettevalmistus)	laatade kohviku ettevalmistus). Lõimitud koduloosse.	kohviku ettevalmistus).	(kuupid ude ja laatade kohviku ettevalmistus)	laatade kohviku ettevalmistus).	ude ja laatade kohviku ettevalmistus)	laatade kohviku ettevalmistus).	kohviku ettevalmistus).
Aiandus						1-2	2	2	2
Loodusõpetus/kodulugu/	Lõimitud eesti keele ainesse	Lõimitud eesti keele ainesse	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe
Ühiskonnaõpetus/-inimeseõpetus	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse,	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse,	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, koduloo ainesse. (Põhitunniteemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, koduloo ainesse, (Põhitunniteemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, koduloo ainesse, ajaloo ainesse. (Põhitunniteemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, ajaloo ainesse. (Põhitunniteemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, ajaloo ainesse.	1	1
Religiooniõpetus	Lõimitud eesti keele ainesse	Lõimitud eesti keele ainesse	Lõimitud eesti keele ainesse	1	1	1	1	1	1
Eurütümia	Lõimitud keh. kasv. ainesse	Lõimitud keh. kasv. ainesse	Lõimitud keh. kasv. ainesse	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	1	2	3	1-2	1-2	1-2	2	2	2

Pedagoogilise kolleegiumi otsustuspädevusse kuulub tsükli- ja ainetundide määratlemine III kooliastmes.

Lõimingu põhimõtted

- Õpetus ja kasvatus moodustavad terviku. Kogu õpetus toimub lõimitult eetilise ning esteetilise kasvatusena.
- Emakeeleõpe igas tunnis. I kooliastmes õpivad lapsed peamiselt jäljendades, seega on õpetaja kaunis, kõlav, ilmekas ja rikas keel oluliseks õppematerjaliks iga õppetunni jooksul.
- Vormijoonistamine loob aluse geomeetria ja kirjakunstile. Seega on õppeaine lõimitud eelkõige emakeele ainega, aga ka matemaatika, kunstiõpetuse ja kehalise kasvatusena.
- Inimeseõpetus, loodusõpetus, kodulugu ja ühiskonnaõpetus, lõimituna põhitunni teemadena. I kooliastmes. Lõimituna ajaloo- ja koduloo ainesse II kooliastmes. Nimetatud õppeained ei pea iseseisvalt esinema tunniplaanis. Olulised teemad käsitletakse põhitunnis,

sidudes need põhiainete õppimisega. Olulisel kohal on tervislike ja vastutustundlike hoiakute kujundamine, eelkõige jälgendamise ja harjutamise teel.

- Keeleõpe tegevuse käigus. Võõrkeeleõpet võib lõimida erinevate tegevusõppeainetega – muusika, käsitöö või liikumistundidega.
- Muusikaõpe tegevuse käigus. Lauluõpe on võimalik erinevates keeltes. Muusikaõpetus seostub sisuliselt matemaatika õppimisega. Rütmilised harjutused sisalduvad igas põhiainetunnis, soovitatavalt igas tunnis. Laulumängude puhul liikumistundides on laulud ja liikumine lahutamatud. Muusika sobib saatma liikumistunde, aga ka kunsti või käsitöö tunde.
- Füüsiline aktiivsus igapäevases õppetegevuses läbi erinevate liikumismängude nii toas kui õues.

4.7. Horisontaalne õppekava I-III kooliastmes

Horisontaalse õppekava ülesanne on näidata seoseid erinevate õppeainete ja õpilase arengu vahel klassiastmeti. Tabelis on välja toodud põhilised teemad, üldeesmärgid ja motiivid iga vanuse- ja klassiastme jaoks õppeaineti. Taotletav lõimimine erinevate ainete vahel on osalt otsene, st. temaatiline, osalt erinevatest aspektidest lapse vastava ea arengut toetav.

	1. klass	2. klass	3. klass
Eesmärgid	Lapse viimine formaalse õppimise juurde toetudes lapse loomupärastele matkimisjõududele. Tervikust lähtuv pildipärane ja kunstiline õpetus. Ilu ja harmoonia taotlus. Erinevate kogemuste pakkumine: vormid, helid tähtede ja arvude sümbolid. Heade harjumuste kujundamine klassis. Aukartuse kujundamine looduse, keskkonna suhtes. Austuse kujundamine teiste vastu. Huvi tekitamine ja usalduse toetamine maailma suhtes. Sotsiaalsuse arendamine.	1. klassis kujundatud harjumuste, oskuste ning hoiakute süvendamine. Vastandite käsitlemine, nt pühakute elulood, loomamuinasjutud, valmid. Sotsiaalsuse jätkuv arendamine.	Omandatud kirjutamis- ning arvutamisoskuste rakendamine praktilises tegevuses. Seose loomine maaga ühise praktilise töö kogemuse kaudu. Vanad ametid. Klass kui sotsiaalne tervik. Selged käitumisjuhised, autoriteedi kogemine, nt Vana Testamendi lood.
Eesti keel	Muinasjutud. Kuulamisoskuse arendamine. Ühine retsiteerimine. Pildipärane täheõpetus. Vokaalide ja konsonantide erinev olemus. Täheaabitsa loomine, kasutades vahakriite.	Pühakute elulood, loomamuinasjutud, valmid. Väikesed trükitähed. Varemõpitud salmide kirjutamine. Raamatukese kirjutamine, kujundamine ja lugemine. Lugemisoskuse arendamine. Luuletuste retsiteerimine. Lühinäidendid.	Loomis- ja rahvapärimeste kuulamine ja jutustamine. Kõnekeele korrigeerimine ja harjutamine erinevates suhtlussituatsioonides. Erinevate lausetüüpidega kaasneva kõnemeloodia tundepärane kogemine. Sõna- ja lauseliigid. Kuulamisele toetava

			õigekirja arendamine. Lihtsamate grammatiliste reeglite leidmine kogetu põhjal. Üleminek seotud kirjale. Kirjelduste koostamine. Lühinäidendid.
Võõrkeel(ed)	Huvi loomine keele vastu. Keele kõla tajumine. Kuulamisoskuse arendamine. Ühine retsiteerimine. Salmid ja laulud koos liikumisega. Tegutsemine lihtsate korralduste järgi. Vastamine lihtsamatele küsimustele. Sõnavara omandamine rütmilistes luuletustes ja keeleharjutustes.	Peamiste keelestruktuuride õppimine kuulamise ja matkimise kaudu ilma neid teadvustamata. Kuulamisoskuse arendamine. Ühine retsiteerimine. Salmid ja laulud koos liikumisega. Lihtsate lausete moodustamine. Lihtsate lugude mõistmine. Sõnavara omandamine rütmilistes luuletustes ja keeleharjutustes.	Omandatud keelestruktuuride iseseisvam kasutamine. Kõneoskuse aktiivsem kasutamine. Täheõpetus. Täheaabitsa loomine. Lihtsamad kirjaharjutused.
Matemaatika	Tervikust lähtumine. Arvud ja nende olemus. Hulkade võrdlemine. Nelja põhitehte erinev olemus. Analüütiline ja süntetiline arvutamine. Korrutustabel rütmilise liikumise kaudu. Pildipärane ühetehteliste ülesannete koostamine ja lahendamine. Matemaatilised mängud.	Nelja põhitehte harjutamine. Tekstülesanded. Korrutustabel. Matemaatilised mängud. Rütmi- ja koordinaatsiooni harjutused.	Inimesega seotud vanade mõõtühikute tundmaõppimine ja kasutamine praktilises tegevuses. Tänapäevased mõõtühikud. Arvuruumi laiendamine. Kirjalik arvutamine nelja põhitehtega. Tekstülesanded. Korrutustabel. Matemaatilised mängud. Rütmi- ja koordinaatsiooni harjutused.
Muusika	Muusikaline pilt, milles põimuvad ühine liikumine, mäng, laul, pillimäng ja improvisatsioon. Kvindimeeleolu (pentatoonika) Kuulamisharjutused. flöödimäng ja laulmine, lähtudes matkimisprintsibist	Muusikaline pilt, milles põimuvad ühine liikumine, mäng, laul, pillimäng ja improvisatsioon. Kvindimeeleolu (pentatoonika). Kuulamisharjutused. flöödimäng ja laulmine, lähtudes matkimisprintsibist.	Kirikutonaalsus (kvart-kvint intervallid). Diatoonika. Noodiõpetus. Meetrum. Varajane mitmehäälsus. Diatoonilise sopranflöödi õppimine. Mažoori ja minoori kogemine.

Kunstiained	Tööskuste kujundamine. Maalimine akvarellidega. Harjutused põhivärvidega. Vaatlusülesanded. Vahakriitidega muinasjutupiltide loomine. Voolimine mesilasvahast.	Tunniks häälestumine värvilugude abil. Tööskuste teadlik kasutamine. Maalimine akvarellidega. Harjutused põhi- ja sekundaarvärvidega. Tööde vaatlemine. Vahakriitidega piltide loomine kuuldud legendide ja valmide põhjal. Vormiharjutused saviga.	Maalimine akvarellidega. Harjutused põhi- ja sekundaarvärvidega. Koostöömaalid. Vahakriitidega piltide loomine Vana Testamendi lugude põhjal. Vormiharjutused saviga.
Eurütmia	Ring kui tervik. Loomulike matkimis- ja liikumisjõudude tugevdamine ja korrastamine. Pildipärane vormide ja žestide arendamine ruumis.	Ring kui tervik. Keerulisemate vormide ja žestide ruumiline kujutamine. Kvindimeeleolu toetamine. Loomajuttudest lähtuv liikumine. Koordinatsiooniharjutused.	Keskkel kohal koordinatsiooniharjutused. Keerulisemad vormid ja žestid ruumis. Diatooniline meeleolu.
Geomeetria Vormijoonistamine	Sirge ja kaar, neist lähtuvad erinevad vormid. Vormiline ruumitunnetus liikumise kaudu. Eelharjutused kirjutamiseks.	Peejel- ja neliksümmeetria. Vormiline ruumitunnetus liikumise kaudu. Orienteerumine ruumis ja koordinatsiooniharjutused. Eelharjutused kirjutamiseks.	Kolmiksümmeetria. Vaba kujundus etteantud vormielementidega. Harmooniatunnetuse arendamine. Dünaamilised vormiharjutused.
Liikumine/kehaline kasvatus	Ring kui tervik. Sotsiaalsed liikumis- ning osavusmängud. Koordinatsiooniharjutused. Orienteerumine ruumis. Rütmiline kõne.	Ring kui tervik. Sotsiaalsed liikumis- ning osavusmängud loomajuttude põhjal. Koordinatsiooniharjutused. Orienteerumine ruumis.	Üksikmängija osatähtsuse suurenemine grupimängudes. Sotsiaalse printsiibi teadlikum arvestamine. Paarisharjutused ja meeskonnamängud. Teadlik vahendite kasutamine. Võimlemine.
Käsitöö ja tööõpetus	Iseseisva tööharjumuse kujundamine. Kahe käe koostöö. Kudumine. Näpuharjutused.	Ühe käe osavuse arendamine. Heegeldamine. Näpuharjutused. Tikkimine.	Varemõpitu kordamine ja kinnistamine. Kudumine. Heegeldamine. Villatööd. Linatööd. Kodulooga lõimivad projektitööd.
Religioon	Aastaringi meeleoludest lähtuvad muinasjutupildid, mis toetavad moraalselt arengut, usaldust, austust, tänulikkust ja tõetunnetust. Aukartuse äratamine ümbritseva maailma ja Inimese suhtes.	Legendid ja lood pühakutest. Legendid ja muinasjutud. Vastandpoolused inimeses. Püüd täiuslikkuse poole.	Vana Testamendi lood. Hea ja kuri. Autoriteet. Käitumisjuhised. Austav suhe võõraksmuutuvas maailmas.
Kodulugu	-	-	Tutvumine vanade ametitega praktilise tegevuse kaudu.

			Tekkemuistendite kuulamine ja jutustamine. Taimede ja loomade kirjeldamine.
	4. klass	5. klass	6. klass
Eesmärgid	Lapses tekkinud tugeva tegutsemistahte positiivne suunamine. Iseseisva tööharjumuse kujundamine. Seose loomine ümbritseva keskkonnaga nii sotsiaalselt kui geograafiliselt. Individuaalsuse ja sotsiaalsuse erinevuse teadvustamine.	Ümbritseva keskkonnaga loodud seose laiendamine ja süvendamine. Ilu- ja harmooniatunde arendamine. Üleminek müüdilt ajaloole.	Orientatsiooni laiendamine välismaailmale. Tärgava kriitilisuse suunamine loodusmaailma vaatlemisele teaduslikust vaatepunktist. Kausaalse (põhjusliku) mõtteviisi arendamine. Uue sotsiaalse suhte loomine omavahel ning täiskasvanutega. Kokkulepped ja seadused. Nõudlikkuse arendamine oma töö suhtes.
Eesti keel	Tegusõnade pööramine, ajad. Otsekõne. Põhjamaade mütoloogia. Eepos "Kalevipoeg".	Käänamine. Lauseliikmed. Heksameetrilised tekstid (Ilias, Odüsseia).	Sidesõnad. Otsene ja kaudne kõne. Vana- Rooma ja keskaja lood. Ballaadid. Ajaleht.
Võõrkeel	Sõnaliigid. Tähestiku kirjutamine. Esimesed kirjutamisharjutused. Üleminek omakirjutatud tekstilt trükitud tekstile.	Esimene lugemik. Küsimusvastus. Sünonüüm-antonüüm. Värsivormis näidendid.	Inglise ja vene kultuurilugu. Keskaja lood. Küsimusedvastused. Omadussõnade võrdlemine. Kiri sõbrale.
Matemaatika	Harilikud murrud	Kümnendmurrud	Protsentiarvutus. Laen ja intress. Ärilis-praktilised arvutused – raamatupidamine.
Muusika	Meetrum ja rütm. Taktimõõdu olemus. Polüfoonilised kaanonid.	Harmooniline mitmehäälsus. Liittaktimõõt. Duuri ja molli polaarsus. Eesti vanem ja uuem rahvalaul. Läänemere rahvaste laulud.	Euroopa rahvaste muusika ja muusikakultuuri suurkujude (Haydn, Mozart, Beethoven) looming. Intervalliõpetus. Paralleelsed helistikud.
Kunstiained	Valgus ja vari. Motiiv maalis.	Loodusmotiivid	Valgus ja vari. Must ja valge. Monokroomsed värviharjutused.
Geomeetria Vormijoonistus	Põimumine. Sõlmed ja sõlmumine. Põimornamendid.	Vabakäeline ringigeomeetria.	Ringjoon. Ring. Kolmnurk. Täpne konstrueerimine, omadused, vaatlemine, seostamine, sõnastamine.

Kodulugu	Kodukoha ajalugu. Tekkemuistendid, legendid. Plaani joonistamine. Ilmakaared.	-	-
Ajalugu	-	Vanad Idamaad. Vana-Kreeka.	Vana-Rooma. Keskaja algus. Uute mandrite avastamine ja uurimine.
Religioon	Vana Testamendi legendid. Rahvajuhid, rahvas, maa.	Inimese süünd ja lapsepõlv. Kristlikus pärimuses esinevad sünnilood, nende ajalooline ja kultuuriline taust.	Kristuse elu ajalooline ja kultuuriline taust Rooma keisririigis. Eluloolised motiivid. Positiivsed eeskujud, kangelased. Mina ja maailm.
Geograafia	-	Eesti. Läänemeremaad. Inimene ja loodus.	Euroopa. Inimene ja loodus.
Taimeõpetus	-	Eluslooduse vaatlus. Taimeriik.	Õistaimed.
Kivimiõpetus	-	-	Kivimid ja mineraalid. Sette-, tard- ja moondekivimid.
Loomaõpetus	Inimene ja loom.	Linnud. Lihasööjad loomad. Rohusööjad loomad.	-
Füüsika	-	-	Mehhaanika. Akustika. Optika. Soojusõpetus. Staatiline elekter. Magnetism.
Liikumine	Jooksumängud. Ringvõimlemine. Rütmilised harjutused. Rahvatantsud.	Pildipärase mängu üleminek harjutusteks. Teatejooksud. Vana-Kreeka stiilis olümpiamängud.	Osavuse treenimine. Süstemaatilise harjutamise algus kergejõustikus. Pinge ja lõdvestumine.
Eurütmia	Kiirus- ja osavusharjutused. C- duur. Alliteratsioon.	Vana-Kreeka tekstid retsitatsiooni ja liikumisega. Lemniskaat. Harmooniline kaheksa. Viisnurk. Duur ja moll.	Sauaharjutused. Geomeetrilised vormimuutused. Grammatilised vormielemendid. Intervallid.
Käsitöö	Ristpiste. Sümmetria. Ornament.	Viie vardaga kudumine. Sokikudumine.	Looma ja nuku õmblemine.
Tööõpetus, puidutöö		Puidu voolimine ja vestmine.	Igapäevased tarbeesemed, liiguvad mänguasjad.
Keemia	-	-	Ainete maailma ja omaduste tundma õppimine. Anorgaaniline keemia – katsed (tuli ja põlemisprotsess, happed, alused ja metallid)

	7. klass	8. klass	9. klass
Eesmärgid	Tähelepanu suunamine välismaailmale.	Õpitust mõtestatud maailmapildi loomine	Motiveeritud huvi maailma vastu, teadmiste

	Abstraktsete ja loogiliste ideede mõistmine. Iseseisvate otsuste langetamine. Enese tajumine maailmakodaniku ja sotsiaalse vastutusega indiviidina. Tolerantsuse arendamine.	milles kesksel kohal on arenev eetiline indiviid. 5. Aastatöö kui kõiki põhipädevusi hõlmav iseseisev töö. Klassi lõpunäidend kui sotsiaalse koostöö ja ühise vastutuse kogemine.	omandamine sellest, mis neid huvitab, iseseisev mõtlemine; mõtlemise struktureeritus ja loogiliste, põhjuslike järelduste tegemine; tundeotsuselt (8. kl) liikumine vaatlustel ning arusaamisel põhineva otsustamiseni. Oskus minna üle ideelt ideaalile ja ideaalilt rakendatud praktikale ning avastuselt 7.-8.kl loomisele ja leiutamisele. Tehnoloogia rolli ning inimese ja tehnoloogia suhe mõistmine tänapäeva maailmas. Polaarsuste vaheliste üleminekute mõistmine erinevatel elualadel ja eriti kunstis. Arusaam, et kunst ja teadus peegeldavad ajaloolisi muutusi. Töötama õppimine, töö läbi õppimine. Praktiliste elulalade kogemine. Meeskonnana töötamine ja koos probleemide lahendamine.
Eesti keel	Verb. Pööramine. Arv. Aeg. Kõneviisid. Tegumood. -ma, -da infinitiivid. Tegusõna käändelised vormid. Rahvaluule liigid. Eepika. Lüürika.	Erinevad lauseliigid. Temperamendid tekstides. Stiilivaatlused ja -harjutused. Lüürlise ja eepilise luule eripärad. Metafoor. Sünekdohh. Klassinäidend. Süntaks. Kirjavahemärgid. Lauseõpetus. Stiil. Kirjandusžanrid	Suured klassikud. Huumor. Erinevad kirjanduslikud stiilivahendid ja -vormid. Stiil. Ortograafia põhireeglid. Eesti kirjandus.
Võõrkeel	Maadeavastused. Biograafiad. Lauseõpetus.	Vastavat keelt kõnelevate maade ajalugu ning maiskonnalugu (Ameerika Ühendriigid, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa). Lauseõpetus. Otse \ ja kaudkõne.	Teadlaste, tehnikute ja teiste suurmeeste elulood, mida ajalooos juba käsitleti. Kaasaegne kirjandus. Referaat ja ettekanne. Kordav põhikooli grammatika.
Matemaatika	Positiivsed ja negatiivsed arvud. Astendamine. Tehted astmetega. Sissejuhatus algebrasse. Lineaarvõrrand. Võrrandite koostamine.	Algebra. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem. Võrrandite ja võrrandisüsteemide koostamine.	Ruutvõrrand. Murdvõrrand. Võrdelise seose graafik, lineaarfunktsioon,

			ruutfunktsioon. Tehted algebraaliste murdudega
Muusika	Mitmeäälneline laulmine. (renessanss- ja barokkmuusika). Erinevate rahvaste laulud, rahvushümnid. Harmooniaõpetus. Ballaadivorm. Muusikalise otsustusvõime kujundamine.	Laulud surmast, ajastukriitilised laulud. Rõhutatud rütmiga laulud. Muusikaline lauseehitus. Variatsioonivorm. Referaadid heliloojatest	Muusikateooria kordamine. Isamaalised laulud. Suurvormid. Biograafiad, võimalik võrdlus
Kunstiained	Kehade läbistumine, perspektiiv.	Perspektiiviharjutused. Suurte meistrite (Leonardo, Dürer) teoste järgi joonistamine. Näidendi lavapildi maalimine, plakati joonistamine.	Maalimine. Skulptuur. Hele-tume (ka linoollõige)
Geomeetria Vormijoonistus	Hulknurk. Pindala. teoreem tõestusega. Hulknurga Pythagorase pindalade	Kolmnurkade kongruentsus. Kolmnurga defineerimine nurga, sise- ja ümberringjoone järgi. Pythagorase teoreem. Kuldlõike konstrueerimine.	Platoonilised kehad – ruumilised kaldlõiked, püstised paralleelprojektsioonid. Koonuslõikegeomeetria Kiirteteoreem. Hulknurkade sarnasus. Täisnurkne kolmnurk. Pythagorase teoreem. Eukleidese teoreem. Seosed täisnurkse kolmnurga nurkade ja külgede vahel. Pöördkehad.
Ajalugu	Keskaeg. Eesti keskajal. Maadeavastused.	Loodusteaduslikku mõtlemise algus renessansi ajal. Industrialiseerimise teke, tööstuslik revolutsioon ja inimene kui sotsiaalse korra looja kuni kaasajani Uusaeg. Suur Prantsuse revolutsioon. Tööstuslik pööre. Ameerika iseseisvumine. Eesti uusajal.	Uusaeg (prantsuse revolutsioon, ameerika vabadussõjad jm). XX sajand.
Religioon			
Geograafia	Vana Maailm. Aafrika. Aasia. Loodus. Kultuurigeograafia.	Uus Maailm. PõhjaAmeerika. LõunaAmeerika. Austraalia ja Okeania. Antarktika. Loodus ja kultuurigeograafia.	Maa kui tervik. Maakoorekivimid. Geoloogilised fenomenid. Tektoonilised ja geomorfoloogilised protsessid. Laamtektoonika. Mäestike teke.

			Vulkanism. Kivimid ja mineraalid. Eesti geograafia.
Aiandus		Pikeerimine. Aedniku aasta: külvamisest, istutamisest hooldamise ja saagikoristuseni.	Põllumajanduspraktikum (2-3 nädalat töötavad ja elavad noored mõnes talus)
Füüsika	Mehaanika, elekter.	Mehhaanika. Valemite harjutamine. Mõõtmine. Liikuv ja seisev vesi ning õhk, rõhk, üleslükkejõud	Füüsikaseaduste järgi seadmete, aparaatide ja masinate ehitamine.
Liikumine	Akrobaatika. Pioneerpall. Saalihoki. Suusatamine.	Võimlemine. Riistvõimlemine. Hüpped. Poistel treenitakse jõudu ja tüdrukutel paindlikkust. Jooksu- ja hüppetehnika. Tõkke- ja takistusjooks.	Korvpall. Võrkpall. Käsipall. Võistlusmängud uiskudel. Seltskonnatantsud.
Eurütmiat			
Käsitöö	Käsitsi õmblemine. Viltimine.	Näidendi kostüümide õmblemine. Tarbeesemete loomine. Liikuvate mänguasjade valmistamine.	Puiduliited. Riiete valmistamine oma lõigete järgi. Vasetöö. Jorvipunumine.
Tööõpetus, puidutöö	Õõnesvormid, hõõveldamine	Lihtsamad mööbliesemed. Tappimine	
Keemia	Põlemine. Alused. Happed. Soolad.	Orgaanilised loodusnähtused ja protsessid. Ainete teke ja muundumine. Suhkur. Tähtis. Valgud, õlid, rasvad.	Ainete tekkeprotsessid: põlemis- ja väevlistumisaadused, söestumise tulemused, orgaaniliste ainete kõdunemine, nafta tekkimine, muundumisprotsessid taimes. Destillatsioon. Käärimine. Õhk. Süsinik ja süsinikuühendid. Metallid (7.–9.kl).
Inimõpetus bioloogia	/ Selgroogsed loomad. Lüljalgsed. Toitumisõpetus. Elundkonnad. Terviseõpetus.	Luustik, luude ja lihaste mehhaanika, võrdlus loomaluustikega. Silm ja kõrv kui instrumendid. Selgrootud loomad.	Inimese luude ja lihaste ning meeleanorganite süsteem. Pärilikkus. Evolutsioon. Ökoloogia
Astronoomia	Geo- ja heliotsentriline maailmapilt.	Kopernikaanlik maailmapilt ja taevakaart erinevates maailma osades.	
Ühiskonnaõpetus			Riigi toimimine. Seadused.

5. ÕPPEKESKKOND

5.1. Õppevara ja õpikeskkond

I-III kooliastmes õpikuid ei kasutata. Õpilased kasutavad tundides suureformaadilisi vihikuid, millesse tehakse kõik ülesanded. Õppeaasta jooksul kujuneb sellest ainevihikust õpilase isiklik õpik. Igas ainetunnis kasutatava vihiku formaadi osas teeb otsuse õpetaja, arvestades ülesannete iseloomu, lauapinna suurust ning õpilaste vajadust vihiku koju kaasa võtmiseks.

Tundides kasutatakse nii joonistamiseks kui alguses ka kirjutamiseks vahakriite. Hiljem alustatakse kirjutamist sullepeaga. Maalimisel kasutatakse akvarellvärve.

Nii vihikud ja maalimispebrid kui ka kriidid ja akvarellvärvid soetab kool ning annab vajadusel õpilastele. Selline korraldus on tingitud sellest, et koolil on lihtsam ja soodsam hankida ühesuguseid kvaliteetseid töövahendeid kogu kooli õpilastele.

Muusikaõpetuse korraldamiseks on koolis olemas põhikooli riiklikus õppekavas ette nähtud tehnilised vahendid ning fonoteek. Kool hoolitseb ka selle eest, et kõigil õpilastel oleks muusikatundides võimalik musitseerida laial valikul pillidel, sealhulgas plokkflöödil ning väikekandel, mida laps võtab harjutamiseks ka koju kaasa. Muusikaõpetust viiakse läbi ruumis, kus on piisavalt ruumi liikumisharjutusteks või rühmatöö korraldamiseks.

Õpilane saab koolist loodusõpetuse ja käsitöötundides kasutatavad töövahendid ja materjalid. Olenevalt ülesannetest tuleb õpilasel aegajalt ka endal õpetaja juhiste järgi töövahendeid valida, loodusest koguda ja kaasa võtta. Praktilisi töid viiakse läbi vastavalt vajadustele ja võimalustele õues või klassis, kus on valamud sooja ja külma veega ning kergesti puhastatava pinnaga laud.

Klassis on kriiditahvel (joonestamisvõimalusega), valik värvilisi kriite. Materjalide ja looduslike objektide näidismaterjalid kogutakse klassi õppekäikudel ja õuesõppetundidel kooliaias või vajadusel valmistab need ette õpetaja. Väärtustatakse isetehtud asju. Ka geomeetriliste vormide näidised koguvad lapsed ise klassis kasutamiseks.

Keeleõpet toetavad materjalid ja abivahendid koostab ja valmistab ette õpetaja. Eakohaseid teatmeteoseid saab koolis kasutada, laia valiku ilukirjanduse juurde juhutamiseks tutvustatakse lastele linna raamatukogu. Suhtlemise hõlbustamiseks tunnis on klassis mööbli ümber paigutamise võimalus.

Kehalise kasvatuse tunnid toimuvad suures osas välitingimustes. Tähtsustatud on värskes õhus liikumine. Siseoludes toimuvad tunnid ruumis, mis on piisavalt avar turvaliseks liikumiseks. Lastel on võimalus kasutada õppekavas ette nähtud spordivahendeid. Õpilastel on võimalus kasutada suusaradu ja ujulat; on pesemise ja riiete vahetamise võimalus.

5.2. Kooliruumidest väljaspool toimuv õppetöö

Looduslik keskkond rakendab tööle kõik meeled, olemata sealjuures ühelegi meeltest kurnav. Looduskeskkond oma loomulikkuses ei paku tavaolukordades liiga tugevaid või liiga kiiresti vahelduvaid meeltemuljeid. Kuna kõik meeled saavad optimaalselt rakendust, kujuneb olukord, kus aju on kõige vastuvõtlikum ning õppimine kõige tõhusam.

Kooliväliseks õpetuseks loetakse tutvumiskäigud, õpperetked, teemaatilised päevad, näituste külastamine ja üksikud väljaspool kooli läbiviidavad õppetunnid. Väljaspool kooli antav õpetus korraldatakse kas õppeplaani kohaselt või õpetaja vabal algatusel vastavalt vajadusele. Kooliruumidest väljaspool korraldatakse õppetund, mille puhul väline keskkond on õpetuse ja kasvatus korraldusele lisaväärtuseks. Olgu selleks värske õhk, vaba liikumisruum, külluslik vaatlusmaterjal või looduslikud materjalid – nii matemaatika, loodusõpetuse, kui ka kunstõpetuse ja käsitöö õppimiseks.

Õppekäigud võimaldavad väga mitmekesist kogemusõpet valdkondades, mille praktiseerimine koolimajas on keeruline või võimatu. Õppekäikudel on oluline osa 3. klassi koduloos, ühiskonnaõpetuses, inimeseõpetuses, kunstõpetuses, kuid on kohaldatav kõikidele ainetundidele ja ka tunniplaani välisele õppele.

Õppekäigud ja külastused kooskõlastatakse kolleegiumiga, et tagada toimiv sisuline koostöö erinevate ainete õpetuse vahel ning sujuv koolielu.

Õpetaja viibib kogu õppetunni vältel klassi juures. Kooli territooriumilt lahkudes vastutab õpetaja õpilaste järelevalve eest. Vajadusel kutsub õpetaja kaasa teisi õpetajaid või lapsevanemaid. Õpetaja vastutab piisava laste juhendamise ning järelevalve korraldamise eest.

5.3. Projektõpe

Projektõpe on õppeainesisene või õppeainetevaheline õppetöö vorm, mille puhul tavapärasest tunnirütmist ning tegevuskavast on loobutud. Õpilane või õpilaste rühm juhib ise oma tegevust seatud ülesande lahendamise poole liikudes. Õpetaja toetab ja vajadusel juhendab, kuid ei kavanda otsest tegevusplaani.

Projektõpe on iseseisvust, töö kavandamist, ülesannete jagamist, vastutuse jaotamise ning kandmist, läbirääkimisoskusi ning aja planeerimise oskusi arendav protsess. Tegemist on keeruka ülesandega nii sotsiaalsete kui vaimsete oskuste vallas, mis võimaldab õpilasel areneda just tema isiku eripäradest lähtuvalt. Projektõpe võimaldab ka lõputuid kombinatsioone erinevate õppeainete lõimimiseks ning väga erinevate üldpädevuse kujundamiseks.

Lähtudes õpilaste huvidest ja kooli väärtustest osaletakse ka koolidevahelistes projektides. Projektõppe korraldamise tingimuste kohta teeb otsuse kolleegium.

5.4. Kodused ülesanded

Kodused ülesanded peavad olema õpilasele jõukohased ning ei tohi nõuda lapselt ebamõistlikult suurt osa tema puhkeajast.

Koduste ülesannete täitmine ei ole õpilaselt väliselt nõutav kohustus, vaid vabatahtlik ülesanne koolis õpitu meenutamiseks või järgmiseks tunniks valmistumiseks.

Koduste ülesannete andmise korra kohta teeb otsuse kolleegium.

6. ÕPILASE JA VANEMA TEAVITAMINE JA NÕUSTAMINE

6.1. Õpilaste vastuvõtt

Kooli vastuvõtmise eelduseks on lapsevanema sooviavaldus ning lapse kooliküpsus. Lapse vastu võtmise kooli otsustab kolleegiumi poolt määratud vastuvõtukomisjon lapse ja lapsevanemaga toimunud vestluse, lapse kooliküpsuse ja eelregistreerimise järjekorra alusel. Sealjuures arvestatakse kehalisi, psüühilisi, sotsiaalseid ja muid arengunäitajaid, mitte ainult intellektuaalseid näitajaid. Eelkõige on määravaks lapse tegelik vanus. Iga õpilase jaoks on esmatähtis sotsiaalne keskkond, kus tal on võimalus areneda. Kui keskkond ei ole oma arengus veel vastav õpilase ealistele vajadustele, siis kaotab õpilane huvi ja motivatsiooni seal positiivselt ja edukalt toimida ning see muutub talle pigem arengutakistuseks, tema ise aga koormab oma kaasõpilasi neile veel võõraste suhtlemis- ja käitumisviisidega.

6.2. Hindamine

Hindamine toimub vastavalt põhikooli riiklikus õppekavas sätestatule. Õpilase hindamisel kasutatakse kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid, millel puudub numbriline ekvivalent.

Hariduse eesmärkide avardamine mõõdetavalt väljundilt inimkvaliteetidele on viimaste aastate jooksul saanud üha aktuaalsemaks. Just sellistes raskesti mõõdetavates omadustes ja võimetes nagu initsiatiiv, sihikindlus, õppimisvõime ning koostöövõime, võime võtta enesele vastutus jne. väljendub aga isiklike ja ühiskondlike tasandite põimumine, seega ettevalmistus mõtlemiseks ja vastutamiseks ühiskonna ja inimkonna tasandil.

Numbrilist hindamist ja üksikteadmisi mõõtvaid teste waldorfkoolides üldjuhul ei kasutata. Selle aluseks on humanistlik psühholoogia ja Eesti kooliuuenduslik traditsioon (Johannes Käis). Tagasisidet õpilase pädevuste ja teadmiste kohta saab õpetaja igapäevase vaatluse ja erinevates vormides suuliste ning kirjalike tööde kaudu. Õpetaja jälgib õpilase arengut pidevalt, tehes selle kohta tähelepanekuid ja märkmeid ning pidades nõu teiste õpetajate, terapeutide ja õpilase hooldajatega.

Erilist tähelepanu pööratakse hindamisel õpilase aktiivsusele, loovusele, uurivale lähenemisele, õpitud oskuste omandamisele, oskusele oma tööd ise hinnata ja teistele õpioskustele. Jälgitakse lapse sotsiaalsete oskuste omandamist, koostöö- ning suhtlemisoskuste kujunemist, algatusvõimet ja ettevõtlikkust, võimet jälgida ja hinnata enda ja teiste tegevust, abivalmidust, töökultuuri, püüdlikkust ja teisi inimese arengu olulisi aspekte. Hindamispõhimõtted on üldkehtivad kõikide õppeainete puhul.

Hinnangul on kasvatav ja innustav rõhuasetus. Õpilase koolitööd ja selle tulemusi erinevates õppeainetes hinnatakse tema enda võimetega suhestatuna. Hinnang võib sisaldada ka tööviise ja õpingute rõhuasetusi puudutavaid tähelepanekuid ja soovitusi ning on oma iseloomult konstateeriv. Käitumist ja hoolsust puudutavad tähelepanekud liidetakse ühe osana õppeaineid puudutavatesse hinnangutesse.

Kooliaasta lõpul antav kirjalik – iseloomustav hinnang sisaldab:

- õpilase füüsilise, emotsionaalse, vaimse ja sotsiaalse arengu kirjelduse,
- ülevaate õpilase õpihuvi ja ainetelaste saavutuste kohta,

- üldinformatsiooni kooliaasta jooksul toimunud,
- läbitud õppeainete temaatika.

Hinnang:

- annab tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta,
- innustab ja suunab õpilast sihikindlalt õppima,
- toetab õpilase enesehinnangu kujunemist,
- suunab ja toetab õpilast edasise haridustee valikul,
- suunab õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- annab aluse õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Õpetaja kujundab endale üldpildi klassist kui tervikust ja igast üksikust õpilasest selle terviku taustal. Võimalus selleks on vaatlemine ning selle põhjal märkmete tegemine või vaatluspäeviku pidamine. Õpetaja harjutab end omama elavat pilti iga lapse arengust: ühte klassi õpetavad õpetajad töötavad koos. Nii toetatakse üksteist pädevuste kujundamise protsessis ja omandatakse laiem pilt nii klassist tervikuna kui üksikutest lastest.

6.3. Kooli lõpetamine ja/ või teise kooli siirdumine

Kooli lõpetamisel või teise kooli siirdumisel tõlgib õpetaja koostöös klassi pedagoogilise kolleegiumiga kirjalik-iseloomustava hinnangu numbrilisse keelde vastavalt põhikooli riiklikus õppekavas sätestatule. Eesmärgiks on, et vastav hinne oleks üldsuse poolt võimalikult adekvaatselt mõistetav.

«5» on väga hea

«4» on hea

«3» on rahuldav

«2» on puudulik

«1» on nõrk

Kui õpilane lahkub peale III klassi lõpetamist (IV – IX klass), korraldatakse koolist lahkuvale õpilasele vastavalt lõpetatud klassile tasemetööd, mille alusel klassiõpetaja ning aineõpetajad hindavad õpilase teadmisi, oskusi ja vilumusi viiepallisüsteemis, kus:

- hindegga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- hindegga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- hindegga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

- hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, kus:

- hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindega „4” 75–89% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindega „3” 50–74% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindega „2” 20–49% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindega „1” 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

Üldjuhul ei jäeta õpilast klassikursust kordama. Kui õpilase üldine areng on eakaaslastest väga erinev, võib õpilase siiski ümber paigutada vanemasse või nooremasse klassi. Ümber paigutamise aluseks on õpetajate kolleegiumi otsus.

6.4. Suhtlemine lapsevanematega

Nii klassi- kui aineõpetaja on õpilase vanematega regulaarselt ühenduses ja vahendab neile lapse arengut puudutavaid tähelepanekuid alati, kui selleks on põhjust. Õpilase arengu toetamiseks rakendatakse erinevaid vorme: lapsevaatlus (klassi või kooli kolleegiumis), arenguestlus. Kõikides klassides antakse tagasisidet õpilaste arengu kohta regulaarselt toimuvatel klassi lapsevanemate koosolekutel.

Lastevanemate koosolek toimub vähemalt korra poolaasta jooksul. Üldjuhul aga toimuvad lastevanemate koosolekud kord kuus üheskoos kuupeoga. Koosoleku korraldab klassiõpetaja ning kohal viibivad võimalusel ka kõik aineõpetajad.

Kuna kooli sihiks on tihe kasvatuslik koostöö pere ja kooli vahel, on lapsevanemate aktiivne osalemine koosolekutel väga oodatud. Vaid tiheda ja usaldusliku suhtluse abil on koostöö võimalik.

6.5. Arenguestlused

Arenguestlused korraldatakse õpetaja ja õpilase või lisaks ka lapsevanema(te) vahel. Vestluse korraldamise võib algatada iga osaleja. Vestlusi võib korraldada tulenevalt mõne osapoole murest või ka regulaarselt õpilase arengu ja tuleviku üle arutlemiseks. Arenguestlused toimuvad vähemalt üks kord poolaasta jooksul. Vajaduse korral kaasatakse ka õpilase vanem, kui õpilane on andnud selleks nõusoleku, teisi koolitöötajaid, tugispetsialiste ning õpilase elukohajärgse valla- või linnavalitsuse esindajaid. Arenguestluste läbiviimise korra kohta teeb otsuse kolleegium.

7. ÕPILASE TÄIENDAV JUHENDAMINE JA HEV ÕPILASE ÕPPE KORRALDAMINE

7.1. Õpilase arengu toetamine ja täiendav juhendamine

Eriõpetust vajavad klassitööle lisaks või ühe osana sellest õpilased, kes kõne-, lugemis-, õppimis-, kohanemiskeskuste või muude erivajaduste tõttu vajavad lisaõpetust ja/või teraapiat. Klassi töötaja sees ja sellele lisaks pakutavale eriõpetusele ei kinnitata spetsiaalset õppekava, see järgib kooli üldist õppekava. Eriõpetusega püütakse seda vajavatel õpilastel luua alus klassiõpetusega toime tulemiseks.

Eriõpet viib läbi eripedagoog, ravipedagoog, ravieurütmist, logopeed või muu sobiv isik. Erivajadustega laste õpetamisel võib vajadusel kasutada ka individuaalseid õppeplane, samuti muid õppetöö vorme, mis tagavad õpetuse ning kasvatuse korrigeeriva suuniluse.

7.2. Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilase õppe korraldamine

Haridusliku erivajadusega on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumise- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed suhtlusvahendid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökvavas.

Õpilase andekust käsitletakse kehtiva seaduse tähenduses haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.

Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse ka litsentseeritud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel konkurssidel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt võib haridusliku erivajadusega õpilane õppida ka tavaklassis.

Kolleegiumi juhataja määrab õppe koordineerija, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat vajadusel koostöös koolivälise õppenõustamis-meeskonnaga õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või

täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega. Täpsemalt on hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus määratletud Pärnu Waldorfkooli hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorralduse dokumendis.

7.3. Kooli otsusel rakendatavad meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks

Kolleegiumi juhataja otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada käesolevas peatükis sätestatud meetmeid, mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud nõustamiskomisjoni soovitus, sealhulgas tugispetsialisti teenus, individuaalse õppekava rakendamine, pikapäevarühma vastuvõtmine, ning vanema nõusolekul õpilase üleviimine õpiabirühma.

Hariduslike erivajadustega õpilastele õppe paremaks korraldamiseks võib koolis moodustada õpiabirühmi õpilastele eripedagoogilise või logopeedilise abi osutamiseks – rühmatäitumuse piirnormiga 6 õpilast.

Kooli pidaja nõusolekul võib kolleegiumi juhataja moodustada ka hariduslike erivajadustega õpilaste klasse ja rühmi, mida põhimääruses sätestatud ei ole.

Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut. Tegevuse tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel. Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kolleegiumi juhatajale edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamise.

Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitusel õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitusel, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitusel õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil. Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud koolis määrab kolleegiumi juhataja.

8. KODUÕPE LAPSEVANEMA SOOVIL

Kool toetab peresid, kus lapsed on vanema soovil koduõppel. Koduõppele jääda sooviv laps võetakse kooli vastu klassiõpetaja kindlal nõusolekul. Otsuse vanema soovil koduõppe rakendamise kohta teeb kolleegium. Otsus tehakse üldjuhul õppeaasta või poolaasta alguses.

Taotlus õpilasele koduõppe rakendamiseks tuleb vanemal esitada kolleegiumi juhatajale kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis hiljemalt 20. augustiks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates õppeaasta algusest, või hiljemalt 20. detsembriks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates II poolaasta algusest. Taotluses tuleb näidata vanema soovil koduõppele viimise põhjused ja andmed isiku kohta, kes hakkab last õpetama.

Koduõpet vanema taotlusel korraldab ja rahastab vanem, kes vastutab ka õpitulemuste saavutamise eest.

Klassiõpetaja nõustab vajadusel koduõpet tegevaid lapsevanemaid individuaalse õppekava koostamisel, õppevahendite valimisel, õpetuse kavandamisel ning korraldab perioodiliselt arenguevestlusi lapse ning tema perega. Arenguevestlused toimuvad vähemalt üks kord poolaastas. Individuaalses õppekavas määratakse kindlaks õpetajad, kes kontrollivad õpitulemuste omandamist, kusjuures õppetööd läbiviiv isik võib õpilast neil kohtumistel saata.

Kui koolipoolse kontrolli käigus ilmneb, et õppekavas määratletud õpitulemused on suures mahus saavutamata, on kolleegiumil õigus koduõpe katkestada.

9. ÕPETAJAD

Kooli õppe- ja kasvatustööd teostab koolikogukond, kes toimib koostöoliselt ja professionaalselt, teadvustades endale, et lapsi kõige otsesemalt mõjutav kasvatustegur on täiskasvanu eeskuju.

9.1. Klassiõpetaja

Kõige vahetumalt mõjuvaks eeskujuks on klassiõpetaja*, kelle isiksus saadab, kasvatab ja õpetab last. Klassiõpetaja võtab otsese vastutuse ühe klassi arengu eest, õpetab perioodõppe aineid ning oskuste piires mõnda võõrkeelt, liikumis- või kunstiainet. Klassiõpetaja teadvustab oma vahetut sügavat mõju klassile ning igale õpilasele ja sellest tulenevat enesearendamise ja enesetäiendamise vajadust.

9.2. Õpetajate kolleegium

Kooli juhtorgan pedagoogilises valdkonnas on õpetajate kolleegium*. Pedagoogilised arutelud ja otsustamine toimuvad kollegiaalselt, konkreetset vastutusala on jaotatud üksikinimeste või inimgruppide vahel. Kolleegiumi koosolek* kui kooli pedagoogilise juhtimise vorm toimub regulaarselt kord nädalas, tegeleb sisulise tööga. Koosolekul osaleb kogu kooli pedagoogiline personal.

9.3. Õpetajate töökavad

Õpetajad koostavad oma töökavad lähtudes põhikooli riiklikust õppekavast, selle lisadest, kooli õppekavast ja ainekavadest.

Õpetajad koostavad oma töökavad terveks õppeaastaks ning esitavad need õppeaasta alguses kolleegiumile. Töökavade esitamise kuupäeva lepib omavahel kokku kolleegium.

Õpetaja töökava peab hõlmama õppetööd õppeaasta ulatuses. Töökavas peab kajastuma ligikaudne epohhide ajaline kestus, põhitundide järjestus õpetaja sisulise põhjendusega ning vajadusel põhiainate lõimimise põhimõtted. Samuti peavad töökavas sisalduma õpetaja ootused saavutatavatele õpitulemustele ja arutelu seoses tehtavate meetodiliste valikutega.

Õppeaasta lõpus on õpetajal kohustus analüüsida oma töökava. Enda professionaalse arengu huvides koostab ta kirjaliku analüüsi oma aastase töö tulemuslikkusest, paneb kirja saavutused ja puudujäägid ning mõtted edasise tegevuse planeerimiseks. Analüüsides lõimimise võimalusi erinevate õppeainete vahel võidakse teha ettepanekuid ka teistele õpetajatele töökavade koostamiseks.

Töökava vormi ja lisanduvate nõuete osas teeb otsuse kolleegium.

9.4. Õpetajate koolitus ja täienduskoolitus

Õpetajate regulaarne enesetäiendus toimub läbi iganädalaste kolleegiumi koosolekute ja individuaalse enesetäienduse ja -kasvatuse.

Waldorfkooli klassiõpetajaid koolitab Eestis alates 2011. aastast Tartu Ülikool koostöös Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteaedade ühendusega. Waldorfõpetajate aluskoolituseks sobib ka Eesti Vabariigi õpetajakoolitus või kõrgkoolide ainealane koolitus, mida on täiendatud waldorfpedagoogika aluste ning spetsiifika tundmaõppimisega.

Õpetajate regulaarne täienduskoolitus toimub:

- Tallinna Ülikooli Avatud Ülikooli Täiendõppekeskuses;
- Tartu Waldorfpedagoogika seminaris nädalalõpukursustena Tartus või mujal;
- Herbert Hahni Seltsi poolt korraldatud seminarides ja loengutel;
- Eesti Antroposoofilise Seltsi poolt korraldatud seminarides;
- rahvusvahelise Ida-Euroopa Waldorfkoolide Assotsiatsiooni IAO poolt korraldatud Baltikumi õpetajate regulaarsetel ühisseminaridel;
- Waldorfpedagoogika seminarides ja õppeasutustes väljaspool Eestit.

Waldorfpedagoogiliste ainealaste koolitustega kaasnevad kunstilised kursused. Kunstide kaudu laiendab ka täiskasvanu oma tajupiire ning oskusi, laiemas plaanis on kunstiline koolitus ettevalmistus pedagoogika kui kunsti viljelemiseks. Õpetajate regulaarne enesetäiendus toimub iganädalastel pedagoogilise kolleegiumi koosolekutel. Iga õpetaja vastutab individuaalse enesetäienduse ja -kasvatuse eest.

10. KOOLI ÕPPEKAVA ARENDAMINE

Õppekava arendamise pidevaks vormiks on töö iganädalasel pedagoogilise kolleegiumi koosolekul. Enne ja pärast ainetsükleid annavad õpetajad ülevaate saabuva ainetsükli sisust, eesmärkidest ning pärast tsükli lõppu tehakse vastav tagasivaade, kus analüüsitakse tulemusi.

Õppekavasse muudatuste sisseviimise otsustab kolleegium ning need kinnitatakse kooli pidaja poolt vastavalt kooli põhikirjas sätestatud korrale.

Kooli õppekava peab olema kinnitatud kaks kuud enne kooliaasta algust.

Ainekavad koostab kolleegium, moodustades vajadusel töörühmi. Ainekavad kinnitab kolleegiumi juhataja.

10.1. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekavasse muudatuste sisseviimise otsustab kolleegium ning need kinnitatakse kooli pidaja poolt vastavalt kooli põhikirjas sätestatud korrale.

11. ÕPPETÖÖ KORRALDUS

Õppeaasta koosneb õppeveeranditest ja koolivaheaegadest. Õppeaasta pikkus lähtub Põhikooli ja -gümnaasiumi seaduses sätestatust ning koolivaheajad vastavad haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud aegadele. Vajadusel võib kooli pidaja õpetajate kolleegiumi ettepanekul ja kooli nõukogu kinnitusel vaheaegade pikkust muuta. Õppetunni pikkus on 45 minutit, perioodõppe põhitund hõlmab kahte 45 minutilist tundi. Õppetunnid toimuvad koolis ja/või väljaspool kooli. Õppetund võib olla loeng, matk, õppekäik, projektipäev(ad), individuaaltund, eksamikonsultatsioon.

Põhikoolis on põhiainetes kasutusel perioodõpe, teistes ainetes õpe nädalatundidena. Klassiõpetaja aeg kestab traditsiooniliselt 8 aastat. Põhikooli astmes õpitakse A-võõrkeelena inglise keelt ja B-võõrkeelena vene keelt.

12. WALDORFPEDAGOOGIKA PÕHIMÕISTEID

Antroposoofia – Loodusteaduslike tunnetusmeetodite täpsusega vaimset maailma uuriv ning kirjeldav teadus. Ülemeelise vaatluse kui teadusharu väljaarendaja oli dr. Rudolf Steiner. Vaimuteaduslike uuringute tulemused kui täiendus loodusteadustele, ajaloole ja teistele teadustele. Vaimuteaduslike uuringute tulemuste rakendamine ühiskonna ja üksikisiku elus (nt pedagoogikas, meditsiinis, ravipedagoogikas, farmaatsias, põllumajanduses, sotsioloogias jne).

Inimeseõpetus – antroposoofia osa, kirjeldab inimest tema erinevate olemusosade ning nendevaheliste seoste kaudu.

Klassiõpetaja – õpetaja, kes võtab otsese vastutuse ühe klassi arengu eest 1. – 6./8. klassini. Klassiõpetaja kujundab klassi kui tervikut ning õpetab perioodõppe aineid ja oskuste piires mõnda võõrkeelt, liikumis- või kunstiainet. Klassiõpetaja teadvustab oma vahetut mõju klassile ning sellest tulenevat enesekasvatuse ja enesetäienduse vajadust. Õpetajate kolleegium otsustab klassiõpetajasüsteemilt aineõpetajate süsteemile ülemineku aja ja viisi iga konkreetse klassi ja klassiõpetaja puhul eraldi.

Õpetajate/pedagoogiline kolleegium – kooli juhtorgan pedagoogilises valdkonnas, kooli süda. Pedagoogilised arutelud ja otsustamine toimuvad kollegiaalselt, konkreetset vastutusalaad on jaotatud üksikinimeste või inimgruppide vahel. Regulaarse koostöö vormiks on kolleegiumi koosolek.

Kolleegiumi koosolek – kooli pedagoogilise juhtimise vorm. Toimub regulaarselt kord nädalas, tegeleb sisulise tööga. Koosolekul osalevad kõik tegevõpetajad.

Perioodõppe – aine süvendatud käsitlemine määratud perioodi (keskmiselt neli nädalat) jooksul. Perioodõppe tund hõlmab koolipäevast põhitunni osa, st kaks akadeemilist tundi. Waldorfkoolides algab perioodõppe esimesest klassist.

Põhitund – topelt-tund, tavaliselt päeva alguses, käsitleb perioodõppe ainet.

Rütmiline osa – põhitunni või tunni struktuuri osa, tavaliselt tunni alguses. Erinevate rütmiliste tegevuste – kehakoordinaatsioon, laul, retsiteerimine, pillimäng jms – kaudu mobiliseerib tahet, valmistab tunniks ette. Rütmiline osa on mahukam ja struktureeritum nooremates klassides.

Pildiline õpetusmeetod – õpetamismeetod jutustavates ainetes 1. – 8. klassis, osaliselt ka hiljem. Elav, kujundlik, kirjeldav sõna äratav lapse fantaasia ja sisemise pildilooma (sisemine aktiivsus). Loob vastukaalu tänapäeval välismaailmast tulvavatele valmis piltidele (sisemine passiivsus).

Jutustav osa – põhitundi lõpetav osa, pildilise õpetuse liik. Sisaldab eakohast jutustust, mida õpetaja jutustab.

Ainevihik – aineõpetuse käigus õpilase poolt valmistatav töövihik – õpik. Sisaldab kokkuvõtteid käsitletud teemadest, vastavaid illustratsioone ja skeeme, iseseisvaid töid, loovtöid jms.

Kuupidu – tavaliselt kuu lõpul toimuv kooli avatud ühisüritus, kus klassid tervikkoosseisus esitavad valitud ja kunstiliselt vormistatud teemasid kuu jooksul õpitust. Üks sotsiaalse koostöö vormidest.